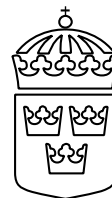

Regeringens proposition

2019/20:167

Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Prop. 2019/20:167

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 maj 2020

Stefan Löfven

Per Bolund
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition lämnar regeringen förslag till ytterligare åtgärder för att omhänderta effekterna i samhället av utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19. Propositionen innehåller förslag till ändringar i statens budget som syftar till att mildra de ekonomiska effekterna i samhället och skapa ökade möjligheter till utbildning och kompetensutveckling.

I propositionen föreslås att ett tidsbegränsat tilläggsbidrag införs inom bostadsbidraget till barnfamiljer med låga inkomster. Tilläggsbidraget föreslås lämnas som ett separat bidrag, som inte beaktas vid beräkningen av det ordinarie bostadsbidraget, till den som får särskilt bidrag för hemmavarande barn, särskilt bidrag för barn som bor växelvis eller umgängesbidrag. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020 och gälla t.o.m. den 31 december 2020.

Förslag lämnas även om att det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst vid extraordinära händelser i fredstid ska beaktas i annan utsträckning än vad som normalt gäller vid beslut om studiestartsstöd. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Vidare innehåller propositionen förslag till ändringar i statens budget för 2020. Ökade medel föreslås för bl.a. kommunernas och regionernas merkostnader för hanteringen av virusutbrottet, en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen även efter de första 100 dagarna, flera olika utbildningsinsatser, stöd till civilsamhällesorganisationer, ett utvidgat medie-

Prop. 2019/20:167 stöd, införande av ett nytt bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik och tidigareläggning av järnvägs- och vägunderhåll samt för att förlänga vissa redan vidtagna åtgärder på sjukförsäkringsområdet.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagförslag	8
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	8
2.2	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	12
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:527) om studiestartsstöd	16
3	Ärendet och dess beredning	17
3.1	Skäl för ändringar i statens budget och förkortad motionstid.....	17
3.2	Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget.....	17
3.3	Inkomstprövning för studerande med studiestartsstöd vid extraordinära händelser	18
4	Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer	18
4.1	Nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag	18
4.2	Ett tilläggsbidrag till barnfamiljer införs inom bostadsbidraget.....	20
4.3	Ersättningens storlek	23
4.4	Undantag från avstämningssystemet	24
4.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	25
4.6	Konsekvenser	26
4.7	Författningskommentar	31
4.7.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	31
4.7.2	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	35
5	Vissa ändringar i studiestartsstödet för att förbättra kompetensförsörjningen.....	37
5.1	Inkomstprövning för studerande med studiestartsstöd vid extraordinära händelser	37
5.2	Arbetslöshetsvillkoret bör justeras för att fler arbetslösa ska kunna rekryteras till studier.....	40
5.3	Ikraftträdande	41
5.4	Konsekvenser	42
5.5	Författningskommentar	44
5.5.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:527) om studiestartsstöd.....	44
6	Ändringar i statens budget	44
6.1	Ändringar av statens utgifter	44
6.2	Konsekvenser för statens budget	57
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av covid-19	58

Prop. 2019/20:167	Bilaga 2	Lagförslagen i promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av covid-1959
	Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna avseende tillfälligt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget.....66
		Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 maj 2020.....67

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 4).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.2 och 4).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:527) om studiestartsstöd (avsnitt 2.3 och 5).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda företag* inom utgiftsområde 24 Näringsliv besluta om kapitaltillskott på högst 400 000 000 kronor till Almi Företagspartner AB (avsnitt 6.1).
5. Riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade och nya anslag enligt tabell 1.1.

Riksdagen beslutar att förkorta motionstiden till sex dagar.

Prop. 2019/20:167 **Tabell 1.1** Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade och nya anslag 2020

Tusental kronor

Utgifts- område	Anslags- nummer	Beslutad ram/anvisat anslag	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
1	Rikets styrelse	15 131 274	500 000	15 631 274
	8:1 Mediestöd	762 119	500 000	1 262 119
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	86 783 142	2 590 500	89 373 642
	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	11 768 886	2 000 000	13 768 886
	1:6			
	2:1 Folkhälsomyndigheten	469 599	28 000	497 599
	4:1 Myndigheten för familjerätt och förlädraskapsstöd	27 598	3 500	31 098
	4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	1 427 490	462 000	1 889 490
	8:1 Socialstyrelsen	719 850	97 000	816 850
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	104 485 843	13 556 000	118 041 843
	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	38 725 977	3 456 000	42 181 977
	1:1			
	Ersättning för höga sjuklönekostnader	8 039 858	10 100 000	18 139 858
	1:7			
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	101 430 320	560 000	101 990 320
	Bostadsbidrag	4 746 176	560 000	5 306 176
	1:8			
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	82 178 987	1 120 000	83 298 987
	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	33 131 125	1 120 000	34 251 125
	1:2			
15	Studiestöd	26 508 400	259 500	26 767 900
	Studiemedel	18 607 712	106 500	18 714 212
	1:2			
	Avsättning för kreditförluster	1 922 904	9 000	1 931 904
	1:3			
	Statens utgifter för studiemedelsräntor	189 518	2 000	191 518
	1:4			
	Studiestartsstöd	410 000	142 000	552 000
	1:7			
16	Utbildning och universitetsforskning	82 815 865	346 000	83 161 865
	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	3 411 093	20 000	3 431 093
	1:5			

1:18	Statligt stöd till vuxenutbildning	2 372 422	54 000	2 426 422
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	860 473	272 000	1 132 473
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 061 280	150 000	17 211 280
13:5	Insatser för den ideella sektorn	171 758	100 000	271 758
14:1	Bidrag till folkbildningen	4 319 683	50 000	4 369 683
21	Energi	3 468 932	33 000	3 501 932
1:8	Elberedskap	258 000	33 000	291 000
22	Kommunikationer	61 295 946	4 020 000	65 315 946
1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	24 655 015	1 020 000	25 675 015
1:18	Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik	0	3 000 000	3 000 000
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 790 236	202 800	19 993 036
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 896 097	202 800	4 098 897
24	Näringsliv	14 603 863	411 000	15 014 863
1:5	Näringslivsutveckling	693 022	11 000	704 022
1:17	Kapitalinsatser i statliga ägda företag	76 000	400 000	476 000
	Summa anslagsförändring på ändringsbudget		23 748 800	

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag, umgängesbidrag och tilläggsbidrag till barnfamiljer”,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 §, och närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.*

95 kap.

2 §²

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,

2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, *och*

4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,

4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*

5. *tilläggsbidrag till barnfamiljer.*

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2017:1123.

² Senaste lydelse 2017:1123.

4 §

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Bostadsbidraget* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Sådant bidrag* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

96 kap.

1 §

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

3 a §

Den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ har också rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag. Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag.

97 kap.1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,

³ Senaste lydelse 2011:1520.

- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

15 §⁴

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget *enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4* minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

23 a §

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som tilläggsbidrag till barnfamiljer med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad.

98 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, *och*
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, *och*
- *tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.*

12 §

Bestämmelserna i 2–9 §§ gäller inte i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

110 kap.6 §⁵

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,	
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,	
3. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,	
4. efterlevandelivränta i 88 kap.	4. efterlevandelivränta i 88 kap.
10 § första stycket, <i>och</i>	10 § första stycket,
5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.	5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket,
	<i>och</i>
	6. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

⁵ Senaste lydelse 2018:1265.

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska utgå,

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda ”Särskilda bidrag och umgängesbidrag”.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.*

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,

2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,

4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*

5. *tilläggsbidrag till barnfamiljer.*

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, *och*

4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

¹ Senaste lydelse av

96 kap. 3 a § 2020:000

97 kap. 23 a § 2020:000

98 kap. 12 § 2020:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2020:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 a § 2020:000

² Senaste lydelse 2020:000.

³ Senaste lydelse 2020:000.

rubriken närmast före 97 kap. 23 a § 2020:000

rubriken närmast före 98 kap. 12 § 2020:000.

4 §⁴

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

96 kap.

1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

97 kap.

1 §⁶

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 a §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

15 §⁷

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av

⁴ Senaste lydelse 2020:000. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁵ Senaste lydelse 2020:000.

⁶ Senaste lydelse 2020:000.

⁷ Senaste lydelse 2020:000.

Prop. 2019/20:167 dem, ska bidraget *enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4* minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

98 kap.

1 §⁸

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, *och*
- *tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.*
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, *och*
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

110 kap.

6 §⁹

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,
3. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,
4. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,
5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, *och*
6. *bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.*
4. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, *och*
5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

⁸ Senaste lydelse 2020:000.

⁹ Senaste lydelse 2020:000.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Prop. 2019/20:167 2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:527)
om studiestartsstöd

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2017:527) om studiestartsstöd ska införas en ny paragraf, 22 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst ska beaktas i annan utsträckning än som följer av 19–22 §§ vid extraordinaära händelser i fredstid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

3.1 Skäl för ändringar i statens budget och förkortad motionstid

Enligt riksdagsordningen får regeringen vid högst två tillfällen lämna en proposition med förslag till ändringar i statens budget för det löpande budgetåret (9 kap. 6 § första stycket). En sådan proposition lämnas i anslutning till budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen (tilläggsbestämmelse 9.6.1). Förslag till ändringar i budgeten får dock lämnas vid andra tillfällen om regeringen anser att det finns särskilda skäl (9 kap. 6 § andra stycket).

Spridningen av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 har under kort tid fått mycket stora konsekvenser för samhället och den ekonomiska tillväxten. Regeringen har därför vid sex tillfällen under våren 2020 lämnat extra propositioner med förslag till ändringar i budgeten för 2020. Propositionerna har avsett kreditgarantier till flygföretag (prop. 2019/20:136, bet. 2019/20:FiU52, rskr. 2019/20:188), ett stort antal åtgärder på inkomst- och utgiftssidan för att omhänderta effekterna i samhället av spridningen av viruset (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:199–202), kreditgarantier för lån till företag (prop. 2019/20:142, bet. 2019/20:FiU54, rskr. 2019/20:195), åtgärder på skatteområdet (prop. 2019/20:151, bet. 2019/20:FiU55, rskr. 2019/20:204), förändringar av arbetslöshetsförsäkringen och reglerna om studiestöd (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:207–212) och ytterligare åtgärder på bl.a. skatteområdet (prop. 2019/20:166).

Det nya coronaviruset bedöms även fortsättningsvis få betydande konsekvenser för samhället och den ekonomiska tillväxten. Det finns därför anledning att vidta ytterligare åtgärder för att mildra de negativa effekterna för näringsliv och samhälle. Dessa åtgärder bör vidtas så snart som möjligt. Regeringen anser därför att det finns särskilda skäl för att lämna ytterligare förslag till ändringar i statens budget för 2020.

Regeringen anser vidare mot bakgrund av vad som ovan anförts att det finns synnerliga skäl för riksdagen att besluta om förkortad motionstid. Regeringen föreslår därför att motionstiden förkortas till sex dagar.

3.2 Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget

I promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av covid-19 föreslog en arbetsgrupp inom Socialdepartementet att ett tidsbegränsat tilläggsbidrag inom bostadsbidraget skulle införas med anledning av den ekonomiska situation som uppstått på grund av utbrottet av det nya coronaviruset. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Flertalet instanser tillstyrker eller har inte några invänd-

3.3 Inkomstprövning för studerande med studiestartsstöd vid extraordinära händelser

I Utbildningsdepartementet har ett förslag om en ändring i lagen (2017:527) om studiestartsstöd utarbetats som syftar till att möjliggöra för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att kunna meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst ska beaktas i annan utsträckning än vad som normalt sett följer av lagen. Förslaget ska bl.a. göra det möjligt att tillfälligt slopa det s.k. fribeloppet och att vidta andra liknande åtgärder.

Synpunkter har under hand inhämtats från Centrala studiestödsnämnden (CSN), Arbetsförmedlingen, Överklagandenämnden för studiestöd och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), som inte har haft några synpunkter på förslaget. Yttrandena finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2020/03391/UH).

4 Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer

4.1 Nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag

Bostadsbidraget är en inkomstprövad socialförsäkringsförmån som har såväl bostadspolitiska som familjepolitiska syften. Bidraget lämnas dels till barnfamiljer, dels till ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år och som inte har barn. Bestämmelser om bostadsbidrag finns i 95–98 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB. För Försäkringskassans handläggning av ärenden gäller de allmänna handlägningsbestämmelserna i SFB och i förvaltningslagen (2017:900).

Bostadsbidrag för barnhushåll lämnas till dem med barn som är yngre än 18 år eller som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp. Rätt till bostadsbidrag som barnfamilj gäller för den som har vårdnaden om barn och varaktigt bor tillsammans med barnet, på heltid eller växelvis ungefär halva tiden, och för den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Barnfamiljer kan få dels ett bidrag till bostadskostnader, dels ett bidrag för att barn stadigvarande bor eller tidvis vistas i hushållet. Det senare lämnas som ett särskilt bidrag för hemmavarande barn, för barn som bor växelvis eller som ett bidrag för umgängesbarn. Storleken på det särskilda bidraget för hemmavarande barn beräknas efter antalet barn i familjen, 1 500 kronor för ett barn, 2 000 kronor för två barn och 2 650 kronor per månad för tre eller fler barn.

För rätt till bidrag till bostadskostnader är huvudregeln att man måste ha en egen bostad, dvs. äga eller inneha en hyres- eller bostadsrätt, samt vara

folkbokförd på bostaden och stadigvarande bo där. Bidraget till bostadskostnaden är beroende av hushållets bidragsgrundande bostadskostnader. För barnfamiljer gäller att bidrag inte lämnas för bostadskostnader upp till 1 400 kronor per månad. Vid högre bostadskostnader än 1 400 kronor kan man få bidrag med hälften av bostadskostnaden upp till en övre gräns som varierar med antalet barn.

För barnfamiljer finns det också vissa begränsningar för hur stor bostadsyta som får läggas till grund för bidraget.

Inkomstprövning och avstämning inom bostadsbidraget

Bostadsbidrag beräknas utifrån hushållets uppskattade inkomster för ett helt kalenderår och betalas ut löpande som ett preliminärt bidrag. Inkomsten anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret. Beräkningen av bidraget för en viss månad är med andra ord inte kopplad till inkomsten under den månaden utan till en tolfedel av den sammanlagda inkomsten under kalenderåret. Inkomstgränserna för bostadsbidraget är individuella för respektive make eller sambo.

Inkomstprövningen innebär att bidraget bestäms av det enskilda hushållets inkomster och tillgångar. För en ensamsökande förälder med barn kan den bidragsgrundande inkomsten uppgå till 148 000 kronor per år utan att bidraget reduceras. För gifta och sammanboende föräldrar med barn minskas bidraget om årsinkomsten överstiger 74 000 kronor för någon av makarna eller samborna.¹ Om den bidragsgrundande inkomsten är högre än inom nu nämnda gränser, minskas bostadsbidraget med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Även hushållets sammanlagda förmögenhet över 100 000 kronor beaktas vid beräkning av den bidragsgrundande inkomsten. Den ökas med 15 procent av förmögenheter som överstiger 100 000 kronor.

Det framräknade bidragsbeloppet per månad avrundas nedåt till jämna hundratal kronor. Bostadsbidrag som beräknas till lägre belopp än 1 200 kronor för ett helt år, dvs. mindre än 100 kronor per månad, betalas inte ut. En bidragsmottagare är skyldig att anmäla ändrade inkomster och ändrade förhållanden till Försäkringskassan.

Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats av Skatteverket. Den som har haft lägre inkomster än vad som preliminärt uppgavs till Försäkringskassan får en tilläggsutbetalning med ränta. Den som beräknade sina inkomster för lågt får betala tillbaka det belopp som har betalats ut för mycket, plus en avgift. Tilläggsutbetalning och återbetalning kommer dock bara i fråga när skillnaden mellan slutligt och preliminärt bostadsbidrag är minst 1 200 kronor.

¹ Fr.o.m. den 1 januari 2021 höjs inkomstgränsen till 150 000 kronor för ensamstående och 75 000 kronor per make/sambo, se prop. 2017/18:6.

Regeringens förslag: Bostadsbidrag ska under en begränsad tid lämnas i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Tilläggsbidraget ska lämnas till barnfamiljer som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag.

Tilläggsbidraget ska beräknas på grundval av de andra formerna av bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljen.

Tilläggsbidraget ska lämnas utan ansökan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Uppsala, Försäkringskassan, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Rädda Barnen, Inspektionen för socialförsäkringen, Socialstyrelsen och Landsorganisationen (LO)* har inget att invända mot förslaget. *Hyresgästföreningen* välkomnar förslaget men anser att fler åtgärder bör genomföras, bl.a. i fråga om ändrade inkomstgränser och ett större utrymme för att slippa återkrav inom bostadsbidraget. *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* och *Hyresgästföreningen* anför att tilläggsbidraget även bör lämnas till unga som har rätt till bostadsbidrag.

Boverket tillstyrker förslaget och anför att det är angeläget att värna att barnfamiljer inte blir av med sin bostad och att förslaget om tilläggsbidrag är en enkel och snabb åtgärd för att ge ekonomisk förstärkning till de hushåll som har det svårast. Boverket ifrågasätter dock syftet med förslaget och om det är träffsäkert när endast drygt hälften av bostadsbidrags-hushållen för närvarande har löneinkomster som huvudsaklig försörjning. Enligt Boverket torde det främst vara dessa hushåll som drabbas av inkomstbortfall till följd av pandemin. De som drabbas har visserligen möjlighet att ansöka om bostadsbidrag men de som har en inkomst över gränsen för bostadsbidraget under en del av året riskerar att få ett lågt bostadsbidrag eller inget alls trots att de har ett beräknat inkomstbortfall under resten av året. Boverket anser mot den bakgrunden att tilläggsbidraget i viss utsträckning kan uppfattas som godtyckligt i förhållande till barns situation.

Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd (S 2018:13) tillstyrker förslaget och anför att det är angeläget att ge extra skydd till barnfamiljer med svag ekonomi då konsekvenserna av det nya coronaviruset slår brett i samhället. Även utredningen framför att det i den rådande situationen finns en nackdel med att bostadsbidraget inte är anpassat till den aktuella ekonomiska situationen för hushållen. Utredningen menar att det vore önskvärt om bidraget kunde lämnas under just den period som hushållens ekonomi är särskilt ansträngd, vilket den nuvarande konstruktionen förhindrar. De regler som föreslås får enligt utredningen därför anses vara de som bäst svarar mot syftet givet dagens regelverk.

Hyresgästföreningen framför att det är sannolikt att hushåll avstår från att söka bostadsbidrag för kortare perioder även om de har rätt till det, på grund av att de förväntar sig högre inkomster senare under året, och därmed skulle förlora rätten till det bostadsbidrag de skulle haft rätt till

tidigare under året. Det finns enligt föreningen en förhöjd risk för sådana situationer under den kris som uppstått i samband med utbrottet av covid-19, när osäkerheten om framtida inkomster är extra hög. Om hushåll avstår från att ansöka om bostadsbidrag riskerar barnfamiljer att leva i svårare utsatthet än nödvändigt om inkomstbortfallet blir mer långvarigt än hushållet initialt förväntat sig. Även *Riksförbundet Sveriges Makalösa Föräldrar* framför liknande synpunkter. Enligt förbundet riskerar tilläggsbidraget att inte gynna de ensamstående föräldrar som drabbas med anledning av det nya coronaviruset. Riksförbundet framför att många av de ensamstående föräldrar som förbundet kommer i kontakt med inte vågar ansöka om bostadsbidrag på grund av dess konstruktion.

Försäkringskassan ställer frågan hur tilläggsbidraget förhåller sig till EU:s förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, vilket får betydelse när bostadsbidrag betalas ut som en familjeförmån och samordning ska ske med familjeförmåner från ett annat medlemsland.

Skälen för regeringens förslag: Med anledning av den ekonomiska situation som uppstått på grund av utbrottet av det nya coronaviruset har många hushåll fått eller riskerar att få kraftigt sänkta disponibla inkomster. Bostadsbidraget är en träffsäker förmån för att nå hushåll med svag ekonomi. Av den anledningen är bostadsbidraget en lämplig förmån att använda för att ge ekonomiskt utsatta barnhushåll extra resurser. Boendekostnaden är den största enskilda utgiftsposten för många hushåll och för att minska risken att barnfamiljer inte kan betala sina boendekostnader är det lämpligt att under en begränsad tid förstärka bostadsbidraget till barnfamiljer med ett tilläggsbidrag. Ett förstärkt bostadsbidrag kan också ge ett stöd för de hushåll med barn som inte tidigare har haft bostadsbidrag men som med anledning av virusutbrottet har fått en stor försämring av sina disponibla inkomster och därför ansöker om och beviljas bostadsbidrag. Förstärkningen ökar heller inte risken för skuldsättning inom bostadsbidragssystemet (se avsnitten 4.4 och 4.6).

Även om bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån som är fördelningsekonomiskt träffsäker, sett till vilka hushåll som är mottagare av bidraget, så är det ändå inte en förmån som når alla som kan ha behov av ett ekonomiskt stöd på grund av sänkta disponibla inkomster. Detta beror delvis på de individuella inkomstgränserna som innebär att det är svårt för sammanboendehushåll att uppfylla villkoren och därmed kunna vara mottagare av bostadsbidrag. Villkoren för förmånen innebär också att hushåll utan barn där de vuxna är 29 år eller äldre inte har tillgång till bostadsbidraget.

Bostadsbidraget är en komplex förmån med många olika kvalifikationskrav och villkor som påverkar både rätten till förmånen och dess storlek. Att genomföra förändringar som vidgar målgruppen eller bidragets omfattning för att göra det än mer träffsäkert bedöms inte vara möjligt på kort tid. Samtidigt är det angeläget att i närtid kunna ge ett extra ekonomiskt stöd till de barnhushåll som har de lägsta inkomsterna.

Bostadsbidragets konstruktion innebär dessutom ett avstämningsförfarande där ett preliminärt bostadsbidrag som baseras på uppskattade inkomstförhållanden för det kommande året senare stäms av mot hushållets taxerade inkomster och leder till ett beslut om ett slutligt bostadsbidrag. Att ändra på villkor inom avstämningsförfarandet som riskerar att få till

Prop. 2019/20:167 följd att hushåll senare får ett stort återkrav, som kan vara svårt att kunna betala tillbaka, bedöms heller inte vara lämpligt.

Mot den bakgrunden bedöms det i stället vara mer lämpligt att inom bostadsbidraget införa ett tidsbegränsat tilläggsbidrag för barnfamiljer som har låga inkomster. Tilläggsbidraget föreslås lämnas som ett separat bidrag utanför beräkningen av det ordinära bostadsbidraget. Det innebär att tilläggsbidraget inte ska beräknas efter en bidragsgrundande inkomst utan i stället betalas ut löpande med ett belopp som bestäms av en beräkningsfaktor kopplad till storleken på det ordinarie framräknade preliminära bostadsbidraget. Förslaget innebär att någon ansökan för att få tilläggsbidraget därmed inte behövs. Tilläggsbidraget är således en förmån som beräknas utifrån storleken på de andra formerna av bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljer.

Tilläggsbidraget föreslås lämnas till den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 96 kap. 3 och 4–9 §§ SFB. Av dessa bestämmelser framgår att bostadsbidrag till barnfamiljer lämnas i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag till en försäkrad som

- har vårdnaden om ett barn och varaktigt bor tillsammans med barnet (4 § första stycket),
- har ett barn som inte varaktigt bor hemma på grund av vård eller undervisning, men som vistas i hemmet under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolloferier (4 § andra stycket),
- har vårdnaden om ett barn som bor växelvis hos den försäkrade (5 a §),
- har vårdnad om eller umgänge med ett barn och tidvis bor med barnet (6 §),
- har tagit emot barn för vård i familjehem efter en myndighets beslut, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader (7 §),
- är förälder till ett barn under 18 år men barnet bor i ett familjehem, stödboende eller i ett hem för vård eller boende, om det finns särskilda skäl för att lämna bidrag (8 och 9 §§).

Av 96 kap. 5 § SFB framgår att den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§, om barnets föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet. Enligt 95 kap. 5 § 2 avses med barn den som är under 18 år och den som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Bestämmelserna om inkomstgränser i 97 kap. 15 § SFB ska inte tillämpas på tilläggsbidraget eftersom det inte ska inkomstprövas på det sätt som föreskrivs i den paragrafen. Bidragets storlek ska i stället bestämmas genom en beräkningsfaktor i förhållande till det preliminära bostadsbidraget (se avsnitt 4.3).

Hyresgästföreningen och *SKR* anser att tilläggsbidraget även bör lämnas till unga som har rätt till bostadsbidrag. Ungdomshushållen inom bostadsbidraget består dock i stor utsträckning av studenter. Det är en grupp som redan har fått lättnader till följd av det nya coronaviruset. Dels har fribeloppet i studiemedlen tagits bort för 2020, dels får de studerande behålla studiemedlen även om det saknas möjligheter att bedriva studier, t.ex. om skolan är stängd eller de studerande inte kan ta de poäng de fått studiemedel för. Regeringen instämmer således inte i synpunkten att tilläggsbidraget även bör lämnas till ungdomshushållen inom bostadsbidraget.

Boverket, Hyresgästföreningen, Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd (S 2018:13) och Riksförbundet Sveriges Makalösa Föräldrar ifrågasätter bostadsbidragets nuvarande konstruktion som är baserad på inkomster för ett helt kalenderår. I detta lagstiftningsärende finns det inget beredningsunderlag för att ändra den delen av bostadsbidraget. Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd har dock i uppdrag att se över dels hur bostadsbidraget kan göras mer träffsäkert och minska skuldsättningen, dels hur bostadsbidragets konstruktion kan moderniseras (dir. 2018:97). Tilläggsbidraget ingår dessutom inte i den avstämning som görs inom bostadsbidragssystemet (se avsnitt 4.4). Tilläggsbidraget tar också sikte på såväl befintliga hushåll inom bostadsbidraget som nya ärenden som har fått en sänkning av sina disponibla inkomster till följd av det nya coronaviruset. Regeringen instämmer därmed inte i Boverkets synpunkter att det kan framstå som godtyckligt vilka hushåll som kan få tilläggsbidraget utifrån dess syfte. De hushåll som drabbas av sänkta disponibla inkomster till följd av virusutbrottet har möjlighet att ansöka om bostadsbidrag och kan då också beviljas det tillfälliga tilläggsbidraget som inte kommer att ingå i avstämningsförfarandet. Tilläggsbidraget i sig ökar således inte risken för återbetalningskrav. Att det preliminära bostadsbidraget beräknas och fördelas med en tolfedel för varje kalendermånad innebär att bostadsbidraget blir lägre om hushållet haft en högre inkomst i början av året. Det nuvarande bostadsbidragets konstruktion innebär således vissa nackdelar när det gäller risk för skuldsättning och en minskad träffsäkerhet i den meningen att bostadsbidrag inte kan lämnas utifrån de behov hushållen har under den specifika tidsperiod som hushållets ekonomi är ansträngd. Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd har fått i uppdrag att åtgärda dessa problem. Förslaget om tilläggsbidrag får mot den bakgrunden anses vara det som bäst svarar mot dess syfte givet det nuvarande regelverket.

Försäkringskassan efterlyser ett besked om huruvida tilläggsbidraget ska behandlas som en familjeförmån enligt EU:s förordning 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Regeringen kan konstatera att enligt Sveriges lagstiftningsförteckning till artikel 9 i EU-förordningen ska bostadsbidrag till barnfamiljer i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag behandlas som en familjeförmån enligt EU-förordningen. Tilläggsbidraget lämnas endast till barnfamiljer som får särskilt bidrag eller umgängesbidrag och bör därför enligt regeringens mening behandlas på samma sätt.

4.3 Ersättningens storlek

Regeringens förslag: Tilläggsbidraget till barnfamiljer ska lämnas månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas för samma månad.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Riksförbundet Sveriges Makalösa Föräldrar* anser att 25 procent inte är tillräckligt för att hjälpa barnfamiljer med låg inkomst. Övriga remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Tilläggsbidraget till barnfamiljer föreslås lämnas månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas för samma månad. Till skillnad från *Riksförbundet Sveriges Makalösa Föräldrar* anser regeringen att den tillfälliga förstärkningen med 25 procent är rimligt avvägd. Tilläggsbidraget kommer som mest att kunna lämnas med 1 325 kronor per månad.

4.4 Undantag från avstämningssystemet

Regeringens förslag: Tilläggsbidrag ska inte lämnas i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag.

Tilläggsbidraget ska inte ingå i den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Boverket* anför att det bör framgå av förarbetena att det bör tas hänsyn till omständigheterna för försäkrade som inte lyckats förutse sin slutliga inkomst för 2020 när det provas om ett återkrav av tilläggsbidraget ska efterges.

Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd (S 2018:13) instämmer i att det är lämpligt att tilläggsbidraget inte ska innefattas i den slutliga avstämningen, eftersom det annars skulle riskera att avskräcka bidragsberättigade hushåll från att söka bidrag på grund av risken för krav på återbetalning. Utredningen instämmer också i att de som helt saknar rätt till bostadsbidrag ska bli återbetalningsskyldiga för tilläggsbidraget.

Övriga remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Storleken på tilläggsbidraget till barnfamiljer beror på det preliminära bostadsbidragets storlek och bör inte påverkas av det slutliga bostadsbidrag som bestäms enligt 98 kap. 5–7 §§ SFB. Tilläggsbidraget är avsett att vara ett tillfälligt tillskott för ekonomiskt utsatta hushåll i en extraordinär situation. Det är därför inte rimligt att låta tilläggsbidraget ingå i avstämningsförfarandet inom bostadsbidraget och därmed riskera att dessa hushåll får ett återkrav för ett tilläggsbidrag som hushållen inte har ansökt om. Det är därtill inte görligt att i närtid genomföra sådana omfattande it-förändringar av handläggningsstödet på Försäkringskassan. Inte heller vore det ekonomiskt försvarbart att göra sådana förändringar för ett stöd som ska lämnas under en begränsad tid. För att uppnå det syfte som tilläggsbidraget har är det lämpligt att berörda hushåll inte ska behöva avstå från att ansöka om det ordinarie bostadsbidraget på grund av oro över vilka konsekvenser det skulle kunna få för framtida avstämningsförfaranden.

Som framgår ovan beräknas tilläggsbidraget på grundval av det preliminära bostadsbidraget. Enligt förslaget ska tilläggsbidrag inte lämnas i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag. Tilläggsbidraget kommer därför inte att omfattas av den slutliga avstämning som görs enligt 98 kap. 5–7 §§ SFB efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret (se den föreslagna 98 kap. 12 § SFB). Att det slutliga bostadsbidraget blir lägre än det preliminära bostadsbidraget innebär således inte

Om avstämningen dock ger vid handen att den försäkrade över huvud taget inte skulle ha haft rätt till bostadsbidrag, innebär det att även tilläggsbidraget har lämnats felaktigt. Av 108 kap. 9 § andra stycket SFB följer att Försäkringskassan då ska besluta om återbetalning av hela bostadsbidraget. Detta inkluderar även tilläggsbidraget.

Boverket påpekar att det bör undvikas att försäkrade avstår från att söka bostadsbidrag på grund av risken för återbetalningsskyldighet om den slutliga årsinkomsten skulle bli för hög. Boverket anser därför att det bör framgå av förarbetena att det bör tas hänsyn till omständigheterna för försäkrade som inte lyckats förutse sin slutliga årsinkomst när det prövas om ett återkrav av tilläggsbidraget ska efterges. Det finns dock inte något beredningsunderlag för att nu lämna lagförslag om förutsättningarna för eftergift vid återkrav av bostadsbidrag. Regeringen kan inte göra vägledande förarbetsuttalanden utan att samtidigt föreslå lagstiftning i frågan. Det kan endast konstateras att bestämmelserna om eftergift i 108 kap. 11–14 §§ SFB kommer att bli tillämpliga. Av bestämmelserna framgår att Försäkringskassan helt eller delvis får efterge krav på återbetalning, om det finns särskilda skäl (108 kap. 11 § SFB). Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för eftergift ska det särskilt beaktas vilken förmåga den eller de försäkrade har att kunna betala tillbaka ersättningen (108 kap. 12 § SFB). Om den eller de som tagit emot bostadsbidrag medvetet eller av oaktsamhet har lämnat felaktiga uppgifter till grund för beräkningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges (108 kap. 13 § SFB). För att rätten till eftergift ska kunna prövas ska skyldigheten enligt 110 kap. 46 och 47 §§ SFB att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts. Om någon anmälan inte har gjorts, kan frågan om eftergift ändå prövas om den anmälningsskyldige inte skäligen borde ha insett att en sådan anmälan skulle ha gjorts (108 kap. 14 § SFB).

Tilläggsbidrag till barnfamiljer bör inte omfattas av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Det föreslås därför att bestämmelserna i 98 kap. 2–9 §§ SFB inte ska gälla i fråga om tilläggsbidraget. Bestämmelserna om preliminärt bostadsbidrag, slutligt bostadsbidrag och omprövning av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag vid ändrade förhållanden ska således inte tillämpas i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

4.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer ska träda i kraft den 1 juli 2020 och gälla t.o.m. december 2020. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för bostadsbidrag som avser tid före den 1 juli 2020.

Lagändringar som innebär att nuvarande bestämmelser om bostadsbidrag återinförs ska träda i kraft den 1 januari 2021. Bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer ska fortfarande gälla i fråga om bostadsbidrag som avser tid före den 1 januari 2021.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har någon invändning mot förslaget att den nya regleringen ska träda i kraft den 1 juli 2020. Ingen remissinstans har heller någon synpunkt på övergångsbestämmelserna. *Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd (S 2018:13)* gör bedömningen att de ekonomiska konsekvenserna av det nya coronaviruset inte kommer att ha upphört efter årets utgång. Tvärtom gör utredningen bedömningen att hushåll som drabbas av inkomstförluster nu och senare under 2020 snarare kommer att få problem nästkommande år då eventuellt buffertsparande eller andra tillgängliga medel har uttömts. Utredningen anser därför att det är olyckligt att stänga dörren för att även efter 2020 års utgång förstärka bostadsbidraget till drabbade hushåll.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2020.

Tilläggsbidraget till barnfamiljer är ett stöd av extraordinär karaktär och bör därför lämnas under en begränsad tidsperiod. Enligt regeringens bedömning bör stödet lämnas under andra halvåret 2020. De föreslagna bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer bör således gälla t.o.m. december 2020. De bestämmelser om bostadsbidrag som gällde omedelbart före den 1 juli 2020 bör åter träda i kraft den 1 januari 2021. När det gäller synpunkten från Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd följer regeringen utvecklingen av disponibla inkomster för berörda hushåll och i vilken utsträckning olika insatser med anledning av det nya coronaviruset samspelar och har betydelse för hushållens ekonomi.

Av övergångsbestämmelserna till de lagändringar som föreslås bör det framgå att äldre bestämmelser om bostadsbidrag fortfarande ska gälla för bidrag som avser tid före ikraftträdandet. Det innebär att bestämmelserna om tilläggsbidrag till barnfamiljer inte kommer att gälla för bostadsbidrag som avser tid före den 1 juli 2020. Bestämmelserna om sådant bidrag ska dock gälla även efter den 1 januari 2021 när det gäller bostadsbidrag som avser perioden juli–december 2020.

4.6 Konsekvenser

Barnfamiljer med bostadsbidrag

Enligt statistik från Försäkringskassan tog ca 165 000 hushåll emot bostadsbidrag i december 2019. Av dessa var den dominerande delen, 137 500 hushåll, barnhushåll, vilket motsvarar ca 83 procent. Andelen ungdomshushåll som uppbär bostadsbidrag är således 17 procent. Den övervägande delen av barnhushållen utgörs av hushåll med hemmavarande barn och 65 procent av barnhushållen består av hushåll med ensamstående kvinnor.

De barnfamiljer som tar emot bostadsbidrag har som grupp en annan försörjningsprofil än övriga barnfamiljer. För 83 procent av de hushåll som inte tar emot bostadsbidrag är löneinkomster den huvudsakliga försörjningen. Motsvarande siffra för hushåll med bostadsbidrag är 53 procent.²

För barnfamiljer som tar emot bostadsbidrag får 26 procent av de ensamstående även ekonomiskt bistånd, och för sammanboende mottagare är siffran 42 procent. Två tredjedelar av barnhushållen som tar emot bostadsbidrag är ensamstående.

Att den övervägande andelen barnhushåll är ensamförälderhushåll beror inte enbart på att ensamstående ofta har låg ekonomisk standard – även om det är vanligare i den gruppen – utan även på att de individuella inkomstgränserna inom bostadsbidraget för makar eller sambor är bestämda till en nivå som motsvarar hälften av inkomstgränsen för en ensamstående förälder (se avsnitt 4.1 om gällande bestämmelser för bostadsbidrag).

Tabell 4.1 Antal och andel hushåll med bostadsbidrag i december 2019

Hushållstyp	Antal hushåll	Andel
Hemmavarande barn	116 746	85 %
Växelvist boende barn	15 954	11 %
Umgängesbarn	4 830	4 %
Sammanboende sökande	45 667	33 %
Ensamstående sökande	91 863	67 %

Källa: Försäkringskassan.

Den genomsnittliga bidragsgrundande inkomsten i december 2019 för samtliga barnhushåll var 170 900 kronor. När det gäller skillnaden mellan sammanboendes och ensamståendes hushållsinkomster är det viktigt att ha i minne att inkomsten per individ är lägre i sammanboende hushåll. Den skillnaden kvarstår även efter att bostadsbidrag har lämnats.

Tabell 4.2 Bidragsgrundande inkomst per hushållstyp i kronor inom bostadsbidraget, december 2019

Hushållstyp	Månadsinkomst	Bostadsbidrag
Samtliga barnhushåll	14 241	2 692
Hemmavarande barn	14 380	2 721
Växelvist boende barn	16 941	2 004
Umgängesbarn	10 870	1 981
Sammanboendehushåll	16 449	2 587
Ensamståendehushåll	13 612	2 625

Källa: Försäkringskassan.

Som framgår ovan av de gällande bestämmelserna för bostadsbidrag påverkar såväl inkomster och boendekostnader som storleken på hushållet hur mycket som lämnas i preliminärt bostadsbidrag. I tabellen ovan visas månadsinkomst och bostadsbidrag per månad för de olika hushållstyperna.

Konsekvenser för statens budget

Den lagändring som tillfälligt införs innebär att Försäkringskassan ska lämna ett tilläggsbidrag till de barnhushåll som har beviljats bostadsbidrag

Prop. 2019/20:167 under perioden juli t.o.m. december 2020. Tilläggsbidraget ska för varje månad beräknas med en omräkningsfaktor på 25 procent, dvs. en andel av 0,25 av det beräknade och utbetalade ordinarie preliminära bostadsbidraget. Hushållen som nås beskrivs närmare ovan. Kostnaden har beräknats med hjälp av mikrosimuleringsmodellen FASIT till att bli 560 miljoner kronor för anslaget bostadsbidrag.

IFAU anser att den nuvarande ekonomiska krisen möjligen kan leda till fler ansökningar om bostadsbidrag, men att även det föreslagna tillfälliga bostadsbidraget skulle kunna leda till fler ansökningar om bostadsbidrag. Regeringen delar uppfattningen att de aktuella omständigheterna kan komma att öka inflödet till bostadsbidraget, men en sådan ökning bedöms inte främst bero på det föreslagna tillfälliga tilläggsbidraget.

Konsekvenser för statliga myndigheter

Försäkringskassan

De föreslagna ändringarna bedöms innebära både administrativa och ekonomiska konsekvenser för Försäkringskassan.

Försäkringskassan ska beräkna och betala ut tilläggsbidraget i ett stort antal ärenden. Detta kräver utveckling främst av it-system inklusive testmiljöer, information om bidraget samt ökade portokostnader. Då det inte krävs en ansökan för att få tilläggsbidraget bedöms inte Försäkringskassan få ökad handläggning med anledning av förslaget i sig.

Försäkringskassan gör bedömningen att administrationskostnaderna kommer att vara ca 3,7 miljoner kronor. *Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd (S 2018:13)* anser att det är viktigt att Försäkringskassan ger tydlig information om att tilläggsbidraget, till skillnad från bostadsbidraget i övrigt, inte ingår i den slutliga avstämningen samt att Försäkringskassan i samband med införandet av det tillfälliga bidraget bör intensifiera sin information om bostadsbidraget. Utredningen anser att det är särskilt viktigt med sådan information för barnhushåll som i dag inte har bostadsbidrag. Utredningen anser därför att särskilda medel bör avsättas för detta informationsändamål. Även *IFAU* framför att information om tilläggsbidraget kan underlätta för marginaliserade grupper att få kännedom om möjligheten att söka bostadsbidrag. Då Försäkringskassan har i uppdrag att, på det sätt de finner lämpligt, informera om de förändringar som sker på deras område, har inte regeringen för avsikt att ge ett särskilt uppdrag för denna tillfälliga reform.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Beslut om tilläggsbidrag inom bostadsbidraget kan i försumbar omfattning antas komma att överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Beslut om tilläggsbidrag är gynnande. De hushåll med bostadsbidrag som inte kan få tilläggsbidrag (hushåll utan barn) får inget beslut om det och det finns därmed inget beslut att överklaga. Det kan inte uteslutas att hushåll utan barn i något fall ansöker om tilläggsbidrag eller att Försäkringskassans beräkning av tilläggsbidraget till barnfamiljer överklagas i enstaka fall. Förslaget torde således komma att medföra mycket få tillkommande

Konsekvenser för jämställdheten

Förslaget som sådant förväntas endast påverka jämställdheten i viss utsträckning. Förändringen gäller under en begränsad period. Det är fler kvinnor än män som är mottagare av bostadsbidrag i dag och därmed kommer även tilläggsbidraget i större utsträckning nå hushåll med kvinnor med försörjningsansvar än män. Förslaget kommer därför att kunna bidra till en förbättrad jämställdhet genom att främst kvinnor med försörjningsansvar nås av tilläggsbidraget.

Boverket konstaterar att jämställdheten förbättras eftersom åtgärden kommer att gynna kvinnor i högre utsträckning än män.

Konsekvenser för barn

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska beaktas. Barnkonventionen anger att barnet ska ses som en individ med egna rättigheter. Barnkonventionen har fyra grundprinciper, skydd mot diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätten till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt åsiktsfrihet, delaktighet och rätten att bli hörd (artikel 12). En bedömning av eventuella konsekvenser av en åtgärd bör bedömas utifrån dessa grundprinciper. Förslaget om tilläggsbidrag innebär att vissa föräldrar får en förbättrad ekonomisk situation, vilket också bör innebära en förbättring för berörda barn, bl.a. i förhållande till barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Konsekvenser för enskilda

Förslaget om ett tilläggsbidrag för barnhushåll som tar emot bostadsbidrag ger såväl positiva som neutrala konsekvenser för olika typer av hushåll med bostadsbidrag. Samtliga barnhushåll med bostadsbidrag kommer att få ett tilläggsbidrag och därmed ett högre totalt bidrag med förslaget. Undantagna är de hushåll med ekonomiskt bistånd där den ekonomiska situationen kommer att bli oförändrad eftersom det ekonomiska biståndet minskas i samma utsträckning som tilläggsbidraget ökar bostadsbidraget.

För 2019 var det genomsnittliga bostadsbidraget per månad 2 880 kronor. Det innebär att tilläggsbidraget i genomsnitt kommer att vara 720 kronor per månad för berörda hushåll och att det sammanlagda utbetalade bostadsbidraget i genomsnitt kommer att vara 3 600 kronor under den period för vilken tilläggsbidraget lämnas.

Tilläggsbidraget är avsett att möta behov för de hushåll som står utan inkomst eller som riskerar få en kraftigt försämrad inkomst med anledning av den ekonomiska kris som drabbat dem i samband med utbrottet av det nya coronaviruset. Nedan visas typfall för tre hushåll under 2020 och hur de påverkas av tilläggsbidraget.

Tabell 4.3 Effekt av tilläggsbidraget för olika typfallshushåll, samtliga ensamstående, kronor per månad

Barn	Boendekostnad	Bostadsbidrag i dag	Bostadsbidrag inkl. tilläggsbidrag	Tilläggsbidraget/höjd disponibel inkomst ¹
Ensamstående med inkomst på 25 500 kr				
1	5 500	800	1 000	200
2	6 800	1 600	2 000	400
3	7 700	2 600	3 250	650
Ensamstående med inkomst på 25 500 kr jan–april, a-kassa maj–dec ²				
1	5 500	1 400	1 750	350
2	6 800	2 200	2 750	550
3	7 700	3 200	4 000	800
Hushåll med 0 kr i inkomst med ekonomiskt bistånd				
1	5 500	3 400	4 250	850/0
2	6 800	4 200	5 250	1 050/0
3	7 700	5 200	6 500	1 300/0

¹ Tilläggsbidraget för ett hushåll utan inkomst fastställs enligt tabell ovan, men för denna grupp med ekonomiskt bistånd blir det inte någon skillnad i disponibel inkomst. För de andra typfallen är tilläggsbidraget samma som ökningen av den disponibla inkomsten.

² Ersättning från a-kassan är beräknad enligt det tillfälliga regelverk som gäller mellan den 13 april 2020 och den 3 januari 2021. För innevarande år är det maximala bostadsbidraget 5 370 kronor per månad vilket medför att det maximala tilläggsbidraget kommer att vara 1 325 kronor per månad.

Försäkringskassan framför att i de fall bostadsbidrag har lämnats felaktigt kommer bostadsbidrag liksom tilläggsbidraget att krävas åter till ett högre belopp än annars, vilket medför en ökad risk för skuldsättning. Regeringen anser dock att risken för skuldsättning inte ökar i sig eftersom tilläggsbidraget inte ska vara del av den slutliga avstämningen.

IFAU bedömer att de direkta arbetsutbudseffekterna av den föreslagna reformen antagligen är små bland dem som i dag tar emot bostadsbidrag.

LO anser att förslaget kan bidra till att barnfamiljer inte tvingas söka försörjningsstöd under nuvarande krisperiod.

Konsekvenser för kommunerna

Förslaget till tilläggsbidrag till barnhushåll med bostadsbidrag beräknas uppgå till 560 miljoner kronor. För hushåll som samtidigt får ekonomiskt bistånd från sin kommun kommer ett höjt bostadsbidrag leda till att det ekonomiska biståndet sänks i motsvarande grad. Detta medför att kostnaden för ekonomiskt bistånd kommer att vara 130 miljoner kronor lägre under 2020 med anledning av tilläggsbidraget än annars. I övrigt förväntas inte förslaget innebära några konsekvenser för kommunernas handläggning av ekonomiskt bistånd eftersom uppgift om att bostadsbidrag har lämnats redan finns tillgänglig via en digital tjänst, SSBTEK (sammansatt bastjänst för ekonomiskt bistånd), och däri kommer tilläggsbidraget att ingå i posten för bostadsbidrag.

4.7.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken**93 kap.***4 §*

Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad (jfr 1 §).

Av ett tillägg i *andra stycket* framgår att bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas utan ansökan. Det innebär att Försäkringskassan självmant ska besluta om, beräkna och betala ut tilläggsbidraget i samband med den månadsvisa preliminära utbetalningen av bostadsbidrag (jfr 95 kap. 4 § *andra stycket* och 97 kap. 23 a §).

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

95 kap.*2 §*

Paragrafen reglerar i vilka former bostadsbidrag lämnas.

Av en ny *femte punkt i första stycket* framgår att bostadsbidrag även lämnas i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

4 §

Paragrafen reglerar grundläggande principer för bostadsbidrag.

Av *första stycket* framgår att bostadsbidrag betalas ut löpande under kalenderåret som ett preliminärt bidrag. Det preliminära bidraget baseras på en uppskattad inkomst. När den försäkrades bidragsgrundande inkomst har fastställts slutligt för det aktuella kalenderåret bestäms även bidraget slutligt. I första stycket görs en följdändring med anledning av det nya *andra stycket*. Av ändringen framgår att det endast är bostadsbidrag enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 som beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst.

Av *andra stycket* följer att regleringen i första stycket inte gäller i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer enligt 95 kap. 2 § första stycket 5. Enligt *andra stycket* beräknas sådant bidrag inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst utan betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a § (se kommentaren till den paragrafen). Tilläggsbidrag till barnfamiljer är en förmån som beräknas utifrån storleken på de andra formerna av bostadsbidrag som lämnas till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

96 kap.*1 §*

Paragrafen upplyser om innehållet i 96 kap. Bestämmelsens *första stycke* kompletteras med en hänvisning till den nya 3 a §.

Paragrafen är ny. Bestämmelsen reglerar vem som har rätt till bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer samt hur ett sådant bidrag beräknas.

Av bestämmelsens *första stycke* framgår att den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ också har rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer. Av 3 och 4–9 §§ följer att bostadsbidrag till barnfamiljer lämnas i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag till en försäkrad som

- har vårdnaden om ett barn och varaktigt bor tillsammans med barnet (4 § första stycket),
- har ett barn som inte varaktigt bor hemma på grund av vård eller undervisning, men som vistas i hemmet under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolfrier (4 § andra stycket),
- har vårdnaden om ett barn som bor växelvis hos den försäkrade (5 a §),
- har vårdnad om eller umgänge med ett barn och tidvis bor med barnet (6 §),
- har tagit emot barn för vård i familjehem efter en myndighets beslut, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader (7 §),
- är förälder till ett barn under 18 år men barnet bor i ett familjehem, stödboende eller i ett hem för vård eller boende, om det finns särskilda skäl för att lämna bidrag (8 och 9 §§).

Av 5 § framgår att den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§, om barnets föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet. Enligt 95 kap. 5 § 2 avses med barn den som är under 18 år och den som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Av *andra stycket* framgår att tilläggsbidrag till barnfamiljer beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag (dvs. övriga former av bostadsbidrag enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4). Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag. Beloppsgränsen hänger samman med bestämmelsen i 97 kap. 16 § som anger att bostadsbidrag som beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år inte betalas ut. Det innebär att ett preliminärt bidrag måste uppgå till minst 100 kronor per månad för att bidraget ska betalas ut. Av *andra stycket* följer att ett bostadsbidrag som är för litet för att betalas ut inte kan ligga till grund för tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Vilket belopp tilläggsbidraget ska lämnas med regleras i den nya 97 kap. 23 a §, se kommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

97 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 97 kap. *Tredje strecksatsen* kompletteras med en hänvisning till den nya 23 a §.

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer.

Första stycket kompletteras med en hänvisning till den nya 23 a §. I *andra stycket* finns en reglering om bostadsbidrag som beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst. Av ett tillägg i stycket i form av en hänvisning till 95 kap. 2 § första stycket 1–4 följer att regleringen inte ska tillämpas på tilläggsbidrag till barnfamiljer enligt 95 kap. 2 § första stycket 5 (jfr 95 kap. 4 §).

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

23 a §

Paragrafen är ny och reglerar med vilket belopp tilläggsbidrag till barnfamiljer ska lämnas.

Enligt paragrafen lämnas tilläggsbidrag till barnfamiljer månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad. Storleken på tilläggsbidraget till barnfamiljer beror på storleken av det preliminära bostadsbidraget och påverkas inte av det slutliga bostadsbidrag som bestäms enligt 98 kap. 5–7 §§ (jfr 98 kap. 12 §).

Av den nya 98 kap. 12 § följer att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte lämnas i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag och inte omfattas av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Att det slutliga bostadsbidraget blir lägre än det preliminära bostadsbidraget innebär således inte att den försäkrade blir återbetalningsskyldig för någon del av tilläggsbidraget. Omvänt gäller att ett högre slutligt bostadsbidrag inte ger rätt till ett högre tilläggsbidrag. Om emellertid avstämningen enligt 98 kap. 5–7 §§ visar att den försäkrade över huvud taget inte har haft rätt till bostadsbidrag, har även tilläggsbidraget lämnats felaktigt (jfr 96 kap. 3 a § som reglerar rätten till tilläggsbidrag). Av 108 kap. 9 § andra stycket följer att Försäkringskassan då ska besluta om återbetalning av hela bostadsbidraget (inklusive tilläggsbidraget). Bestämmelsen om återkrav i 108 kap. 9 § gäller alltid när bostadsbidrag har lämnats felaktigt. Ett preliminärt bostadsbidrag som har lämnats felaktigt kan därför bli föremål för återkrav i dess helhet enligt bestämmelsen utan något samband med den slutliga avstämningen enligt 98 kap. 5–7 §§. Även i sådana fall ska Försäkringskassan således besluta om återbetalning av det felaktigt lämnade tilläggsbidraget.

Om det finns särskilda skäl får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning (108 kap. 11 §). Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för eftergift ska det särskilt beaktas vilken förmåga den eller de försäkrade har att kunna betala tillbaka ersättningen (108 kap. 12 §). Om den eller de försäkrade medvetet eller av oaktsamhet har lämnat felaktiga uppgifter till grund för beräkningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges (108 kap. 13 §). För att rätten till eftergift ska kunna prövas ska skyldigheten enligt 110 kap. 46 och 47 §§ att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts. Om någon anmälan inte har gjorts kan frågan om eftergift ändå prövas om den anmälningsskyldige inte skäligen borde ha insett att en sådan anmälan skulle ha gjorts (108 kap. 14 §).

Prop. 2019/20:167 Vem som har rätt att få tilläggsbidrag till barnfamiljer regleras i den nya 96 kap. 3 a §, se kommentaren till den paragrafen.
Övervägandena finns i avsnitten 4.3 och 4.4.

98 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 98 kap. Bestämmelsen kompletteras med en *femte strecksats* som innehåller en hänvisning till den nya 12 §.

12 §

Paragrafen är ny och anger att bestämmelserna i 2–9 §§ inte gäller i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer. Sådant bidrag lämnas inte i form av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag och omfattas därför inte av den slutliga avstämning som görs efter det att beslut om slutlig skatt har meddelats för kalenderåret. Bestämmelserna om preliminärt bostadsbidrag (2–4 §§), slutligt bostadsbidrag (5–7 §§) och omprövning av preliminärt respektive slutligt bostadsbidrag vid ändrade förhållanden (8 och 9 §§) ska således inte tillämpas i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Av 2 § framgår att preliminärt bostadsbidrag beräknas efter en uppskattad inkomst som så nära som möjligt ska motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas. Enligt 8 § ska det preliminära bidraget omprövas om det har inträffat något som påverkar storleken av bidraget. Om omprövningen leder till att storleken på det preliminära bidraget ändras vid nästa månadsutbetalning, följer av 97 kap. 23 a § att även storleken på tilläggsbidraget ändras. Bestämmelsen i 12 § hindrar inte detta. Se vidare kommentaren till 97 kap. 23 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

110 kap.

6 §

Paragrafen reglerar fall där den försäkrade inte behöver ansöka om en förmån.

I *tredje stycket* finns det hänvisningar till ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan. Av en ny *sjätte punkt* framgår att en sådan bestämmelse finns i 93 kap. 4 § andra stycket vad gäller bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *första punkten* träder lagändringen i kraft den 1 juli 2020.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

93 kap.

4 §

Paragrafen innehåller allmänna bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad (jfr 1 §).

Andra meningen i andra stycket tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 4 § i lydelsen före den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

95 kap.

2 §

Paragrafen reglerar i vilka former bostadsbidrag lämnas.

Femte punkten i första stycket tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 2 § i lydelsen före den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

4 §

Paragrafen reglerar grundläggande principer för bostadsbidrag.

I *första stycket* tas en hänvisning bort. Vidare ändras uttrycket ”sådant bidrag” till ”bostadsbidraget”. Även *andra stycket* tas bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringarna hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringarna innebär att paragrafen är likalydande med 4 § i lydelsen före den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

96 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 96 kap. Som en konsekvens av att 3 a § upphävs utgår tas hänvisningen till den paragrafen i *första stycket* bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

97 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 97 kap. Som en konsekvens av att 23 a § upphävs utgår hänvisningen till den paragrafen i *tredje strecksatsen* (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggs-

Prop. 2019/20:167 bidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2020.
Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

15 §

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer.

Som en konsekvens av att 23 a § upphävs utgår hänvisningen till den paragrafen i *första stycket* (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Även i *andra stycket* tas en hänvisning bort. Båda ändringarna hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringarna innebär att paragrafen är likalydande med 15 § i lydelsen före den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

98 kap.

1 §

Paragrafen upplyser om innehållet i 98 kap. Som en konsekvens av att 12 § upphävs tas *femte strecksatsen bort* (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 1 § i lydelsen före den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

110 kap.

6 §

Paragrafen reglerar fall där den försäkrade inte behöver ansöka om en förmån.

I *tredje stycket* tas *sjätte punkten* bort (jfr lagförslaget i avsnitt 2.1). Ändringen hänger samman med att tilläggsbidrag till barnfamiljer inte längre ska kunna lämnas. Ändringen innebär att paragrafen är likalydande med 6 § i lydelsen före den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *första punkten* träder lagändringen i kraft den 1 januari 2021.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

5 Vissa ändringar i studiestartsstödet för att förbättra kompetensförsörjningen Prop. 2019/20:167

Studiestartsstödet är en viktig del av kunskapslyftet och ger ekonomiska förutsättningar för arbetslösa personer med kort tidigare utbildning och ett stort utbildningsbehov att ta steget till studier. Studiestartsstödet regleras i lagen (2017:527) om studiestartsstöd och förordningen (2017:532) om studiestartsstöd. Det infördes 2017 och sedan dess har allt fler individer som står långt från arbetsmarknaden rekryterats till studier med hjälp av stödet. Under 2019 rekryterades ca 6 300 personer. Många av dessa hade inte studerat utan stödet och det är därför ett viktigt studiefinansieringsverktyg för att få fler arbetslösa att börja studera enligt Centrala studie-stödsnämndens rapport Studiestartsstöd – slutrapport (CSN 2019:1). Många som studerar med stödet gör det på en yrkesutbildning och de flesta dessutom inom ett bristyrkesområde. Studiestartsstödet är alltså en viktig del av kompetensförsörjningen.

Spridningen av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 har under kort tid fått mycket stora konsekvenser. Den har bl.a. aktualiserat att det kan uppstå situationer som de studerande inte själva kan råda över och som påverkar deras möjligheter att studera och därmed deras studiefinansiering. Riksdagen har efter förslag från regeringen beslutat om ändringar i studiestödslagen (1999:1395) och lagen om studiestartsstöd som ger regeringen möjlighet att föreskriva om studiestöd under ledighet vid extraordinära händelser (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:199). Regeringen har därefter beslutat förordningen (2020:201) om studiestöd vid spridning av viss smitta. En studerande som saknar möjlighet att bedriva sina studier på grund av åtgärder i samhället för att förhindra spridningen av coronaviruset har enligt denna förordning ändå rätt att behålla beviljade studiemedel och studiestartsstöd.

Utbrottet av coronaviruset har också inneburit att fler människor har blivit arbetslösa och arbetslösheten antas öka ytterligare framöver. Det kan därmed finnas skäl att underlätta för fler personer med stora utbildningsbehov att studera för att stärka sina förutsättningar att återetablera sig på arbetsmarknaden. Vissa temporära ändringar bör därför göras i det nuvarande regelverket för att vidga studiestartsstödet målgrupp.

5.1 Inkomstprövning för studerande med studiestartsstöd vid extraordinära händelser

Regeringens förslag: I lagen om studiestartsstöd ska det införas en ny bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen om att den studerandes inkomst vid extraordinära händelser i fredstid ska beaktas i annan utsträckning än vad som annars följer av lagen om studiestartsstöd.

Enligt dagens bestämmelser behövsprövas studiestartsstödet

I likhet med studiemedlen behövsprövas studiestartsstödet i förhållande till den studerandes inkomst (19 § lagen om studiestartsstöd). Studiestartsstöd med fullt belopp (9 733 kronor per studiemånad 2020) får lämnas bara om den studerandes inkomst under ett kalenderhalvår inte är högre än ett visst belopp, det s.k. fribeloppet. Om inkomsten överstiger fribeloppet minskas stödet med 52 procent av den överskjutande inkomsten (21 §). Vid inkomst tillräckligt högt över fribeloppet saknar den studerande rätt till studiestartsstöd. Med inkomst under ett kalenderhalvår avses överskott i inkomstslaget tjänst, näringsverksamhet och kapital enligt beslut om slutlig skatt för kalenderåret (22 §).

Den studerandes inkomst bör vid extraordinära händelser i fredstid kunna beaktas i annan utsträckning än normalt

I enlighet med förslaget i propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset har riksdagen infört en upplysningsbestämmelse i studiestödslagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer vid extraordinära händelser i fredstid kan meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst ska beaktas i annan utsträckning än vad som annars följer av studiestödslagen när det gäller rätten till studiemedel (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:209). Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i förordningen om studiestöd vid spridning av viss smitta, som innebär att inkomsten för samtliga studerande beräknas till noll för 2020. I realiteten innebär det ett indirekt slopande av fribeloppet för samtliga studerande med studiemedel under 2020. Syftet är bl.a. att möjliggöra att studerande ska kunna arbeta i samhällsberande yrken i högre omfattning vid sidan av sina studier, eller att studerande ska kunna avbryta sina påbörjade studier för att arbeta inom samhällsberande funktioner med sin redan förvärvade kompetens. Dessa skäl gör sig gällande även för studerande med studiestartsstöd. Det kan t.ex. vara fråga om personer som studerar inom vård och barnomsorg och som tillfälligt kan arbeta inom vården. Även andra yrken kan tänkas komma i fråga beroende på vilken form av extraordinär händelse det rör sig om. Det är inte ändamålsenligt att regelverket för inkomstprövningen motverkar studerandes möjligheter att stötta samhällsberande funktioner vid extraordinära händelser. De nuvarande bestämmelserna kan även upplevas som orättvisa, eftersom studerande som arbetar extra eller avbryter sina studier för att bidra med sin kompetens, riskerar att få sitt studiestartsstöd återkrävt till följd av att deras inkomster under det aktuella kalenderhalvåret har överskridit fribeloppet. En ändring skulle alltså kunna öka motivationen hos studerande att bidra med sin kompetens.

En extraordinär händelse kan också innebära att arbetslösheten ökar och att många behöver studera för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Dessa personer riskerar, till följd av inkomster från tidigare arbete, att få reducerade studiestartsstöd vilket kan verka avhållande från att ta steget till studier. Denna avhållande effekt motverkas om regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, vid extraordinära händelser i fredstid, kan meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst ska beaktas i annan utsträckning än vad som annars följer av lagen om studiestartsstöd.

En sådan ändring är också motiverad utifrån bedömningen i avsnitt 5.2 att arbetslöshetskravet inom studiestartsstödet tillfälligt bör ändras så att även nyligen arbetslösa ska kunna rekryteras av stödet. Dessa arbetslösa kan redan ha haft sådana inkomster att risken för reducering eller en helt utebliven rätt till stöd är betydligt större än för nuvarande målgrupp.

Vid vissa extraordinära händelser kan utbildningsanordnare behöva förlänga utbildningar, t.ex. för att viss undervisning inte har kunnat bedrivas i utbildningsanordnarens lokaler. Den studerande kan då behöva ansöka om fler veckor med studiestartsstöd. Fribeloppet blir dock enligt gällande regler lägre om den studerande beviljas fler veckor med studiestartsstöd under ett kalenderhalvår. Dessa personer kan då redan ha överskridit fribeloppet under det kalenderhalvåret.

Regleringen i lagen om studiestartsstöd är en för enskilda gynnande reglering som i grunden faller inom regeringens primära normgivningsområde enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen (den s.k. restkompetensen). Eftersom riksdagen har utnyttjat sin rätt att meddela föreskrifter på området (8 kap. 8 § regeringsformen), kan regeringen inte längre meddela föreskrifter på det området om det inte tas in bestämmelser i lagen som tydliggör att regeringen – trots lagregleringen – kan meddela sådana föreskrifter, s.k. nödvändiga upplysningsbestämmelser. Regeringen anser därför att det i lagen om studiestartsstöd bör tas in en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen, kan meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst, inom ramen för den inkomstprövning som ska ske vid prövningen av rätten till studiestartsstöd, vid extraordinära händelser i fredstid ska beaktas i annan utsträckning än som följer av 19–22 §§ lagen om studiestartsstöd. Behovet av skyndsamhet och flexibilitet motiverar att det bör vara regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som meddelar föreskrifterna.

Regeringen har då inom ramen för sin restkompetens möjlighet att vid behov anpassa sina föreskrifter utifrån vilken extraordinär händelse som inträffat och hur den utvecklar sig. Det kan t.ex. röra sig om att under viss tid helt avstå från inkomstprövningen, vilket i realiteten innebär att alla studerande är berättigade till studiestartsstöd (ett indirekt slopande av fribeloppet) såvida de i övrigt uppfyller villkoren för stödet. Det skulle också kunna röra sig om att höja fribeloppet till en viss nivå eller att undanta vissa inkomstslag från inkomstprövningen. I vissa situationer kan man också tänka sig att enbart en handfull yrkesgrupper berörs vilket kan leda till andra avväganden, t.ex. att bara vissa studerande ska få förmånen av slopat fribelopp. Oavsett vilka bestämmelser regeringen meddelar bör de vara tidsbegränsade att gälla i anslutning till den extraordinära händelsen och dess efterdyningar.

Befintliga bestämmelser om anmälningsskyldighet, uppgiftsskyldighet och vad som inträffar om man inte fullgör dessa skyldigheter gäller dock även i fortsättningen. En studerande som har beviljats studiestartsstöd är skyldig att anmäla ändringar till CSN som har betydelse för rätten till studiestartsstöd eller för stödets storlek (33 § lagen om studiestartsstöd). Studiestartsstöd ska också återkrävas från en studerande om det har betalats ut felaktigt på grund av att den studerande har lämnat oriktiga uppgifter eller inte har fullgjort sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat det felaktigt utbetalade stödet (34 §).

En läroanstalt ska på begäran lämna CSN uppgifter om tid och omfattning för utbildningar vid läroanstalten som studiestartsstöd kan beviljas för. Om CSN begär det ska läroanstalten för en studerande som har ansökt om eller beviljats studiestartsstöd lämna uppgift till nämnden om bl.a. studiernas omfattning och studieaktivitet (24 § förordningen om studiestartsstöd). CSN har meddelat föreskrifter som innebär att läroanstalter omgående ska meddela bl.a. förändringar i den studerandes utbildning, studietid och studieomfattning som kan påverka rätten till studiestartsstöd eller dess storlek (10 kap. 5 § Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd [CSNFS 2017:1] om beviljning av studiestartsstöd). Lämnande av oriktiga uppgifter från en studerande kan också under vissa förutsättningar utgöra bidragsbrott enligt bidragsbrottslagen (2007:612). CSN har även en anmälningsskyldighet när myndigheten misstänker bidragsbrott (6 § samma lag).

Regeringens avsikt är för närvarande att med stöd av restkompetensen helt slopa inkomstprövningen för studiestartsstödet under 2020 på grund av utbrottet av coronaviruset på det sätt som redan gjorts för studiemedlen. Med anledning av de bestämmelser som finns för att stävja missbruk av studiestartsstödet behöver inte några ytterligare författningsändringar för närvarande göras. Regeringen kommer dock att följa frågan noga.

5.2 Arbetslöshetsvillkoret bör justeras för att fler arbetslösa ska kunna rekryteras till studier

Regeringens bedömning: Även personer som nyligen blivit arbetslösa bör tillfälligt kunna ta del av studiestartsstödet.

Skälen för regeringens bedömning: Studiestartsstöd får lämnas till personer i åldern 25–56 år som har kort utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden (4 och 5 §§ lagen om studiestartsstöd). Enligt förarbetena avses med kort utbildning en tidigare utbildning på högst gymnasial nivå. I första hand omfattar detta personer som inte har en avslutad utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå. Under vissa förutsättningar kan dock även personer med en avslutad utbildning på gymnasial nivå omfattas (se prop. 2016/17:158 s. 114). Stödet får bara lämnas till den som är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen. I lagen finns också en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela ytterligare föreskrifter om till vilka arbetssökande stöd får lämnas (6 §).

Stödet får enligt förordningen om studiestartsstöd lämnas till en arbetssökande som under en ramtid om tolv månader närmast före den dag ansökan kom in till CSN under sammanlagt minst sex månader har varit arbetslös eller deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program (4 §). Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in är ramtiden i stället tolv månader närmast före studiestarten.

Målgruppen för studiestartsstödet utgörs alltså av personer med kort utbildning som har ett stort behov av studier för att kunna etablera sig på

arbetsmarknaden. Det är dock viktigt att avgränsningen av målgruppen för stödet därutöver inte är för snäv i rådande arbetsmarknadsläge. Regeringen bedömer, med anledning av spridningen av det nya coronaviruset, att det nuvarande kravet på sex månaders arbetslöshet riskerar att skapa inlåsningseffekter i arbetslöshet och minskade möjligheter till snabba utbildningsinsatser vilket under rådande omständigheter vore olyckligt. Även nyligen arbetslösa kan nu ha ett stort behov av utbildning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Det kan t.ex. handla om personer som arbetat inom en bransch som drabbats av en hög arbetslöshet och där det krävs utbildning för att individen ska kunna få ett nytt jobb. Regeringens avsikt är därför att stödet tillfälligt ska kunna lämnas till den som är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen oavsett hur länge han eller hon har varit arbetslös. Detta regleras på förordningsnivå och regeringen kan även framöver vid behov justera avgränsningen till vilka arbetsökande som stödet får lämnas (6 § lagen om studiestartsstöd).

Avsikten är att studiestartsstödet ska fortsätta att utgöra ett komplement till studiemedelssystemet och rikta sig till personer som annars inte hade valt att studera. För att nå personer som annars inte hade valt att studera med studiemedel finns det ett krav på att individen inte ska haft studiestöd de tre senaste åren (7 § lagen om studiestartsstöd). Studiestartsstödet är inte heller rättighetsstyrt utan lämnas bara i mån av medel. Som framgår av lagen om studiestartsstöd är det vidare ett verktyg som kommunerna kan välja att använda inom ramen för sitt ansvar att rekrytera personer till studier. Det är kommunerna som i samverkan med Arbetsförmedlingen antar riktlinjer för hur stödet ska användas och vilka prioriteringar som ska göras.

Bedömningen är alltså att arbetslöshetsvillkoret bör lättas tillfälligt. Mot bakgrund av att förändringen bör vara tillfällig, bedöms de nuvarande principerna för hur en kommuns resursram ska fastställas kunna fortsätta att gälla. Resursramen bör alltså beräknas som i dag, dvs. med utgångspunkt i kommunens andel av antalet personer i landet i åldern 25–56 år som saknar treårig gymnasieutbildning och har varit arbetslösa eller deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program under sammanlagt minst sex månader under de senaste tolv månaderna (27 § förordningen om studiestartsstöd).

5.3 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Skälen för regeringens förslag: Den nya bestämmelsen bör träda i kraft vid tidigast möjliga tidpunkt, vilket bedöms vara den 1 juli 2020.

De föreskrifter som regeringen avser att meddela om inkomstprövning bör tillämpas retroaktivt från början av det kalenderhalvår då den extraordinära händelsen uppstod. Detta för att tidigare intjänade medel inte ska påverka inkomstprövningen och därmed personers vilja och möjlighet att gå till och från studier, respektive arbete, på de sätt som det redogjorts för i avsnitt 5.1.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget och bedömningen bedöms få konsekvenser för statens budget. Sammanlagt bedöms kostnaderna för studiestartsstödet öka med 142 miljoner kronor 2020. Ändringarna innebär att fler arbetslösa personer med kort utbildning och stora utbildningsbehov kommer att kunna rekryteras av stödet. Det tillfälligt lättade arbetslöshetsvillkoret bedöms innebära att efterfrågan på stödet ökar under andra halvåret 2020. Antalet tillkommande helårsstöd beräknas till ca 1 500 för andra halvåret 2020.

Studiestartsstödet är inte rättighetsstyrt utan lämnas bara i mån av medel. Kostnaderna bedöms öka främst med anledning av ett ändrat arbetslöshetsvillkor eftersom en ökad efterfrågan på stödet innebär att de ramade resurserna behöver utökas.

Som angetts är regeringens avsikt att även helt slopa inkomstprövningen för studiestartsstödet under 2020. Detta innebär att statens inkomster från återkrav av studiestartsstöd minskar. Det är dock ovanligt att studerande med studiestartsstöd får sina stöd helt eller delvis återkräva till följd av fribeloppet. De återkrav som gjordes för 2019 var ca 300 000 kronor för samtliga studerande. Denna minskade intäkt för staten bedöms därför i sammanhanget vara försumbar.

Sammantaget ska ovanstående kostnader och intäktsminskningar vägas mot den nytta de studerandes insatser kan göra för samhället och för samhällets kompetensförsörjning.

Konsekvenser för den enskilde

De presenterade ändringarna för studiestartsstödet bedöms vidga stödets målgrupp. Stödet som består av enbart bidrag riktar sig till personer som behöver studera på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Månadsbeloppet är dock lägre än för studiemedlen som även har en lånedel.

Ett tillfälligt ändrat arbetslöshetsvillkor innebär att fler arbetslösa personer med kort tidigare utbildning och stora utbildningsbehov kommer att kunna studera med stödet utan att behöva vara arbetslösa under en längre tid vilket annars kan skapa inläsningseffekter.

Om ett tillfälligt undantag från inkomstprövningen vid extraordinära händelser införs under 2020 bedöms det främst beröra personer med kort tidigare utbildning och stort utbildningsbehov som har blivit varslade eller uppsagda och som önskar påbörja studier med studiestartsstöd under innevarande år. Denna grupp är med dagens regler inte aktuella för studiestartsstöd eftersom de inte uppfyller arbetslöshetsvillkoret. Om ett tillfälligt undantag från inkomstprövningen inte införs riskerar den här gruppen enligt gällande regler också att drabbas av återkrav av studiestartsstöd om de har haft inkomster som överstiger fribeloppet under det aktuella kalenderhalvåret. Det skulle få negativa konsekvenser om dessa individer skulle avhållas från att studera för att åter etablera sig på arbetsmarknaden. Det kan även finnas studerande med studiestartsstöd, t.ex. en nästan färdigutbildad undersköterska, som avbryter sina studier för att

Konsekvenser för myndigheter

De presenterade ändringarna får konsekvenser för de administrerande myndigheterna CSN och Arbetsförmedlingen.

Ett tillfälligt ändrat arbetslöshetsvillkor innebär att målgruppen för stödet blir större vilket kommer att öka efterfrågan på stödet. Fler ansökningar kommer därmed att behöva hanteras av såväl kommunerna som av CSN än tidigare. Det bör dock underlätta administrationen på Arbetsförmedlingen och CSN att nuvarande inriktning gör det lättare att avgöra om den sökande uppfyller villkoret. Samtidigt behöver Arbetsförmedlingen och CSN göra mindre förändringar i sina system för att kunna hantera förändringen.

Om ett tillfälligt undantag från inkomstprövning vid extraordinära händelser införs kommer fler studerande att uppfylla kraven för rätt till studiestartsstöd. Även antalet omprövningar kan antas öka på grund av att studerande som redan har fått reducerat studiestartsstöd vill få sina beslut ompröva när inkomstprövningen slopas för året. Kostnaderna bedöms dock rymmas inom myndighetens befintliga anslag.

Ändringarna kan även komma att innebära en viss ökad administration för Överklagandenämnden för studiestöd. Kostnaderna bedöms dock rymmas inom myndighetens befintliga anslag.

Konsekvenser för kommuner

Det är frivilligt för kommuner att använda sig av studiestartsstödet som ett verktyg för att underlätta kommunernas arbete med att verka för att vuxna deltar i utbildning (se 2 § lagen om studiestartsstöd). De presenterade ändringarna får konsekvenser för kommuner eftersom studiestartsstödet kan vara en del av deras uppsökande och rekryterande verksamhet. Kommunerna får bättre möjligheter att använda stödet för att rekrytera fler arbetslösa med kort tidigare utbildning och ett stort utbildningsbehov till studier. Stödet handläggs av kommunerna när det gäller målgruppstilhörighet i form av utbildningsbehov och ålder och en ändring av arbetslöshetsvillkoret innebär en ökad administration när efterfrågan på stödet ökar. Större möjligheter till studiestartsstöd bör dock minska trycket på det kommunala försörjningsstödet.

Konsekvenser för jämställdheten

Studiestartsstödet är utformat på ett könsneutralt sätt. Det är för tidigt att dra omfattande slutsatser om vilka branscher som kommer att drabbas hårdast av utbrottet av coronaviruset men den privata tjänstesektorn är en av dem. Denna sektor har en relativt jämn könsfördelning även om det är en övervägande del kvinnor som har deltidsarbeten och därmed en svagare ställning. I flera företag inom näringslivet sker också varsel och här är män i majoritet. Under 2019 var 60 procent av de studerande med stödet

5.5 Författningskommentar

5.5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:527) om studiestartsstöd

22 a §

I paragrafen, som är ny, införs en upplysningsbestämmelse som innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att den studerandes inkomst ska beaktas i annan utsträckning än vad som annars följer av 19–22 §§. Sådana föreskrifter kan bara meddelas vid extraordinära händelser i fredstid.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Ikraftträdandebestämmelse

Av bestämmelsen framgår att lagen träder i kraft den 1 juli 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

6 Ändringar i statens budget

I detta avsnitt lämnar regeringen förslag till ändringar i statens budget för 2020 med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19. Ändringarna är föranledda av dels de lagförslag som lämnas i denna proposition, dels de övriga åtgärder som regeringen avser att vidta för att stärka bekämpningen av virusutbrottet och begränsa dess följdverkningar.

6.1 Ändringar av statens utgifter

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

8:1 Mediestöd

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 762 119 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 8:1 *Mediestöd* ökas med 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för statsbidrag till presstödet och mediestödet.

Dagspressens ekonomi var redan före utbrottet av det nya coronaviruset hårt ansträngd. Under flera år har annonsintäkterna minskat kraftigt, framför allt till följd av en växande konkurrens från globala digitala aktörer.

Virusutbrottet har hastigt förvärrat den ekonomiska situationen och det är sannolikt att nedgången för dagspressen fortsätter under 2020. Särskilt allvarig är situationen för de företag som är helt beroende av annonsintäkter. Mot denna bakgrund föreslår regeringen i propositionen Vårändringsbudget för 2020 en ökning av anslaget med 200 000 000 kronor för att stödja tidningsbranschen (prop. 2019/20:99 s. 103). Den ekonomiskt svåra situation som generellt råder i mediesektorn har även skapat ett behov av ett stöd som kan nå fler nyhetsmedier än det befintliga press- och stödsystemet. Regeringen anser att särskilda insatser krävs för att stärka de allmänna nyhetsmediernas förutsättningar att hantera den akuta situation som uppkommit och därmed säkra allmänhetens tillgång till kvalitativ journalistik i hela landet. Flera av de tidningar som inte är stödberättigade i dag har en avgörande betydelse för hushållens tillgång till nyheter och information. Behovet av tillfälligt stöd med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset gäller allmänna nyhetsmedier, dvs. även de dagstidningar som oftast inte är stödberättigade enligt presstödsförordningen (1990:524), samt t.ex. webbaserade nyhetsmedier och gratis-tidningar. Anslaget bör därför ökas med 500 000 000 kronor.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 11 768 886 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* ökas med 2 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för insatser inom regeringens arbete med hälso- och sjukvård och folkhälsa. Anslaget får även användas för utgifter för extraordinära smittskyddsåtgärder som kan behöva vidtas i arbetet med utbrottet av det nya coronaviruset samt för att ersätta kommuner för merkostnader inom omsorgen som uppstår i det arbetet.

Efter förslag i propositionerna Extra ändringsbudget för 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:201) och Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:208) ökades anslaget med sammanlagt 2 511 000 000 kronor, varav 1 000 000 000 kronor avseende ersättning till regioner och kommuner för merkostnader inom hälso- och sjukvården och omsorgen till följd av coronaviruset. I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen att ytterligare 2 000 000 000 kronor tillförs för att ersätta regioner och kommuner för merkostnader med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:99 s. 112 f.). Nya bedömningar visar dock att dessa medel inte kommer att räcka för att täcka kommunernas och regionernas merkostnader. Anslaget bör därför ökas med ytterligare 2 000 000 000 kronor. Regeringen följer utvecklingen noga och kommer att föreslå ytterligare resurser vid behov.

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 469 599 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:1 *Folkhälsomyndigheten* ökas med 28 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utbrottet av det nya coronaviruset medför extra kostnader för Folkhälsomyndigheten. Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset ökades anslaget med 35 000 000 kronor för att bl.a. utöka myndighetens personalstyrka (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:201). Anslaget behöver dock tillföras ytterligare medel för tillkommande kostnader. Det handlar huvudsakligen om ökade personalkostnader, men även kostnader för undersökningar, utredningar, modelleringar, kommunikation och it-system. Anslaget bör därför ökas med 28 000 000 kronor.

4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 27 598 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:1 *Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd* ökas med 3 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utbetalning av statsbidrag till auktoriserade adoptionssammanslutningar och till de adopterades organisationer.

Det finns för närvarande tre auktoriserade adoptionssammanslutningar (ideella föreningar) som ansvarar för den internationella adoptionsförmedlingen i Sverige. För att täcka kostnaderna för verksamheten får en auktoriserad sammanslutning ta ut skäliga avgifter av dem som anlitar sammanslutningen för internationell adoptionsförmedling. Sammanslutningarna finansieras i huvudsak med dessa avgifter. Utbrottet av det nya coronaviruset har medfört stängda landsgränser och resestopp, vilket inneburit att adoptionsprocesser har stannat av. Förväntade intäkter till sammanslutningarna uteblir därmed, vilket innebär ekonomiska svårigheter för dem. Regeringen anser att ett utökat ekonomiskt stöd till auktoriserade sammanslutningar är nödvändigt för att förhindra att redan påbörjade adoptionsprocesser inte kan fullföljas. Anslaget bör därför ökas med 3 500 000 kronor.

4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet

I statens budet för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 1 427 490 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet* ökas med 462 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för att genom riktade insatser öka kunskapen och kompetensen inom äldreområdet. Prop. 2019/20:167

Utbrottet av det nya coronaviruset har synliggjort det svåra bemanningsläge som äldreomsorgen står inför. För att klara såväl den kortsiktiga som långsiktiga kompetensförsörjningen är det viktigt att skapa förutsättningar för att behålla befintlig personal, attrahera yrkeserfaren personal samt rekrytera ny personal. Det är också viktigt att den personal som anställs har rätt kompetens för sina arbetsuppgifter och att personalen får goda förutsättningar för att utföra sitt arbete. Regeringen bedömer att det är angeläget att förstärka de ekonomiska förutsättningarna för att höja kompetensen hos befintlig och ny personal samt öka bemanningen i äldreomsorgen. Ytterligare medel behöver tillföras anslaget i syfte att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid. Regeringen avser därutöver undersöka möjligheterna att även inkludera specialistundersköterskor inom ramen för satsningen. Anslaget bör därför ökas med 462 000 000 kronor. För 2021 beräknas utgifterna öka med 1 694 000 000 kronor.

8:1 Socialstyrelsen

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 719 850 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 8:1 <i>Socialstyrelsen</i> ökas med 97 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utbrottet av det nya coronaviruset medför extra kostnader för Socialstyrelsen, som har en central roll i hanteringen av krisen. Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget 2020 – Åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:201) ökades anslaget med 20 000 000 kronor, bl.a. för att förstärka myndighetens personalstyrka. I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen en ökning av anslaget med 10 000 000 kronor i syfte att inrätta en samordningsfunktion vid Socialstyrelsen för att stödja regionerna i koordinationen av tillgängliga intensivvårdsplatser inom landet (prop. 2019/19:99 s. 114). Anslaget behöver dock tillföras ytterligare medel för tillkommande kostnader. Det handlar främst om ökade personalkostnader för egen och inhyrd bemanning till myndighetens krisorganisation, som utför ett omfattande arbete med upphandling och lagerhållning av hälso- och sjukvårdsmaterial. De extra kostnaderna omfattar även it-system samt köp av tjänster och varor. Anslaget bör därför ökas med 97 000 000 kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 38 725 977 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* ökas med 3 456 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för sjukpenning.

Med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset har regeringen meddelat särskilda föreskrifter som innebär att anställda får viss kompensation för karensavdraget vid sjukfrånvaro. Egenföretagare får sjukpenning med ett schablonbelopp de första 14 dagarna av sjukperioden, oavsett hur många karensdagar han eller hon har enligt socialförsäkringsbalken. Något karensavdrag enligt socialförsäkringsbalken ska inte göras för arbetslösa eller timanställda när det gäller rätten till sjukpenning. Åtgärderna beräknades behöva gälla fram t.o.m. den 31 maj 2020. Regeringen bedömer att dessa åtgärder behöver fortsätta gälla fram t.o.m. september 2020 och att ersättningen för karensavdrag bör höjas från 700 till 804 kronor. Den höjda ersättningen bör gälla fr.o.m. den 1 juni 2020. Anslaget bör därför ökas med 3 456 000 000 kronor.

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 8 039 858 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:7 *Ersättning för höga sjuklönekostnader* ökas med 10 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för sjuklönekostnader enligt lagen (1991:1047) om sjuklön.

Med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset har regeringen meddelat särskilda föreskrifter som innebär att staten helt ersätter arbetsgivares kostnader för sjuklön. Kravet på läkarintyg under sjuklöneperioden har avskaffats genom en lagändring. Åtgärderna beräknades behöva gälla fram t.o.m. den 31 maj 2020. Regeringen bedömer att åtgärderna behöver fortsätta gälla fram t.o.m. september 2020. Ersättningen för sjuklönekostnaderna under augusti och september 2020 bör dock begränsas till att endast gälla högre sjuklönekostnader än vad som kan anses som normalt. Anslaget bör därför ökas med 10 100 000 000 kronor.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:8 Bostadsbidrag

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 4 746 176 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Bostadsbidrag* ökas med 560 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer samt till unga som fyllt 18 år men inte 29

år enligt socialförsäkringsbalken och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Prop. 2019/20:167

I denna proposition lämnas förslag om införande av ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer som har, eller senare under 2020 kommer att ha, rätt till bostadsbidrag (se avsnitt 4). Förslaget innebär att statens utgifter för bostadsbidrag beräknas öka. Anslaget bör därför ökas med 560 000 000 kronor.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 33 131 125 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 1 120 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för aktivitetsstöd och statsbidrag till arbetslöshetskassor.

Sedan riksdagens beslut om statens budget för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 14, bet. 2019/20:AU2, rskr. 2019/20:127) har riksdagen beslutat att minska anslaget med 167 300 000 kronor (bet. 2019/20:FiU49, rskr. 2019/20:166). Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset ökades anslaget med 5 231 000 000 kronor för att finansiera dels tillfälliga ändringar i arbetslöshetsförsäkringen, dels tillfälligt höjda tak för den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen och grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:212). I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen en ökning av anslaget med ytterligare 7 542 000 000 kronor (prop. 2019/20:99 s. 117).

Den högsta inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen under de första 100 ersättningsdagarna har tillfälligt höjts. För att öka den ekonomiska tryggheten avser regeringen även att tillfälligt höja den högsta inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen efter de första 100 dagarna från 760 kronor till 1 000 kronor per dag i ersättningsperioden. Motsvarande höjning avses även göras för den som är berättigad till inkomstrelaterad ersättning och får aktivitetsstöd. Höjningarna avses träda i kraft den 29 juni 2020 och gälla t.o.m. den 3 januari 2021. Anslaget bör därför ökas med 1 120 000 000 kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

1:2 Studiemedel

1:3 Avsättning för kreditförluster

1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor

I statens budget för innevarande år finns för dessa ändamål uppförda anslag på 18 607 712 000 kronor, 1 922 904 000 kronor respektive 189 518 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Studiemedel* ökas med 106 500 000 kronor. Anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* ökas med 9 000 000 kronor. Anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* ökas med 2 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslagen används bl.a. för utgifter för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag, för avsättning till kreditreserv för utgifter för konstaterade förluster samt till statens utgifter avseende nedsättning av studiemedelsräntor. Anslagen har tillförts medel efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Ytterligare åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:209). I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen att ytterligare medel tillförs anslagen (prop. 2019/20:99 s. 119 f.).

I denna proposition föreslås medel för åtgärder som kommer att öka utbudet av utbildning, exempelvis medel för utbildningsplatser på universitet och högskola samt folkhögskola. Detta beräknas leda till ökade kostnader för studiestöd. Anslagen 1:2 *Studiemedel*, 1:3 *Avsättning för kreditförluster* och 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* bör därför ökas med 106 500 000 kronor, 9 000 000 kronor respektive 2 000 000 kronor.

Utgifterna under anslaget 1:2 *Studiemedel* beräknas öka med 123 000 000 kronor 2021, 100 500 000 kronor 2022 och 80 000 000 kronor 2023. Utgifterna under anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* beräknas öka med 9 000 000 kronor 2021, 9 000 000 kronor 2022 och 6 000 000 kronor 2023. Utgifterna under anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* beräknas öka med 2 000 000 kronor 2021, 1 000 000 kronor 2022 och 1 000 000 kronor 2023.

1:7 Studiestartsstöd

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 410 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* ökas med 142 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för utgifter för studiestartsstöd och tilläggsbidrag.

Regeringen gör i denna proposition bedömningen att även personer som nyligen blivit arbetslösa tillfälligt bör kunna ta del av studiestartsstödet. Detta innebär att fler arbetslösa personer med kort utbildning och stora utbildningsbehov kommer att kunna ta del av stödet. Det tillfälligt lättade arbetslöshetsvillkoret bedöms innebära att efterfrågan på stödet ökar under andra halvåret 2020. Antalet tillkommande helårsstöd beräknas till ca 1 500 för andra halvåret 2020 (se avsnitt 5). Anslaget bör därför ökas med 142 000 000 kronor.

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 3 411 093 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* ökas med 20 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter i enlighet med förordningen (2014:47) om statsbidrag för undervisning under skollov.

Utbrottet av det nya coronaviruset har ändrat förutsättningarna för att bedriva ordinarie undervisning i bl.a. grundskolan och gymnasieskolan. Detta bedöms öka behovet av s.k. lovskola. Under rådande omständigheter kan ett ökat statsbidrag för undervisning under skollov innebära en möjlighet till stöd för elever som exempelvis riskerar att inte uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program och elever som riskerar att lämna gymnasieskolan våren 2020 utan en gymnasieexamen. Anslaget bör därför ökas med 20 000 000 kronor.

Inom anslaget har medel avsatts för statsbidrag för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år och statsbidrag för anställning av lärarassistenter samt statsbidrag till vissa huvudmän för försöksverksamhet med branschskolor. Dessa medel beräknas inte förbrukas i sin helhet under 2020. I den mån de inte förbrukas bör medlen detta år användas för statsbidraget för undervisning under skollov.

1:18 Statligt stöd till vuxenutbildning

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 2 372 422 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:18 *Statligt stöd till vuxenutbildning* ökas med 54 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för statsbidrag för kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och för motsvarande äldre utbildningar, samt annan utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning.

I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen en ökning av anslaget med 675 000 000 kronor för att förbättra kommunernas förutsättningar att erbjuda regional yrkesinriktad vuxenutbildning till individer som har varslats om uppsägning till följd av utbrottet av det nya coronaviruset (prop. 2019/20:99 s. 121).

Behovet av utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn är sedan tidigare stort och har ökat till följd av virusutbrottet. Kommunernas förutsättningar att erbjuda regional yrkesinriktad vuxenutbildning inom detta område behöver därför förbättras och antalet platser byggas ut. Staten bör tillföra medel till 1 250 statligt helfinansierade helårsplatser för vård- och omsorgsutbildningar under 2020. För 2021 bör medel tillföras enligt ordinarie regelverk, där staten står för kostnaderna för 7 av 10 utbildnings-

Prop. 2019/20:167 platser, så att 5 000 helårsplatser inom vård- och omsorg möjliggörs. Anslaget bör därför ökas med 54 000 000 kronor. För 2021 beräknas utgifterna öka med 183 000 000 kronor.

2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 860 473 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* ökas med 272 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter i fråga om bidrag till statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare av högskoleutbildning samt statliga myndigheter och andra organisationer med anknytning till högskoleområdet.

I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen en ökning av anslaget med 513 000 000 kronor. Den föreslagna ökningen avser bl.a. en förstärkning av lärosätenas arbete med distansundervisning och öppen nätbaserad utbildning, ökade resurser till sommarkurser och behörighetsgivande utbildning samt utbyggnad av utbildningar inom områden där kompetensbrist råder (prop. 2019/20:99 s. 224 f.).

Efter att regeringen beslutade propositionen har utvecklingen på arbetsmarknaden försämrats ytterligare och ansökningarna till universitet och högskolor inför hösten 2020 har ökat kraftigt. Regeringen anser att det behövs ytterligare ökade resurser till universitet och högskolor för att möjliggöra för fler personer att påbörja en längre utbildning för att stärka deras möjligheter på arbetsmarknaden. Alltjämt är det utbildningar inom områden där det bedöms råda brist på arbetskraft som är särskilt viktiga att bygga ut. Anslaget bör därför ökas med 112 000 000 kronor. Från och med 2021 beräknas utgifterna öka med 225 000 000 kronor.

Vidare har det framkommit ett behov av att i ökad utsträckning möjliggöra för personer med tidigare arbetslivserfarenhet att läsa kortare utbildningar för omställning och vidareutbildning. Anslaget bör därför ökas med 130 000 000 kronor för att möjliggöra en särskild satsning på livslångt lärande.

Medel för kortare kurser bör fördelas till lärosäten för att bl.a. möjliggöra för personer som gått ned i arbetstid att läsa kortare kurser för vidareutbildning på avancerad nivå. Områden som kan vara aktuella är t.ex. en fortsättning på den tidigare satsningen på artificiell intelligens med bl.a. inriktning mot vård och Life-Science, men även cybersäkerhet och produktionsutveckling. Anslaget bör därför ökas med 30 000 000 kronor.

Sammantaget bör därmed anslaget ökas med 272 000 000 kronor.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

13:5 Insatser för den ideella sektorn

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 171 758 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 13:5 *Insatser för den ideella sektorn* ökas med 100 000 000 kronor.

Prop. 2019/20:167

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för uppföljning och annan verksamhet för genomförandet av politiken för det civila samhället samt sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Utbrottet av det nya coronaviruset medför ökade behov av sociala och humanitära insatser för särskilt utsatta grupper. För att möta de ökade behoven bör organisationer som arbetar med stödverksamhet för socialt särskilt utsatta grupper tillföras 50 000 000 kronor och organisationer som arbetar med att motverka äldres ensamhet och isolering tillföras 50 000 000 kronor. Anslaget bör därför ökas med 100 000 000 kronor.

14:1 Bidrag till folkbildningen

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 4 319 683 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* ökas med 50 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för statsbidrag till folkbildningen.

I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen en ökning av anslaget med 92 000 000 kronor för att bl.a. möta ett ökat behov av utbildning hos vuxna som behöver återkomma i arbete och för att tillgängliggöra studieförbundens arbetsmarknadsnära insatser på distans (prop. 2019/20:99 s. 128). Därefter har behovet av utbildning hos vuxna som behöver återkomma i arbete ökat. Regeringen bedömer att folkhögskolan bör tillföras ytterligare medel för fler platser på yrkesutbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. De nya utbildningsplatserna bör särskilt riktas mot yrken inom vård- och omsorg. Med tanke på de extraordinära omständigheterna till följd av utbrottet av det nya coronaviruset anser regeringen att staten bör stå för hela kostnaden för dessa platser och att ingen regional medfinansiering behövs. Anslaget bör därför ökas med 50 000 000 kronor. Utgifterna beräknas öka med 100 000 000 kronor 2021 och 50 000 000 kronor 2022.

Utgiftsområde 21 Energi

1:8 Elberedskap

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 258 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:8 *Elberedskap* ökas med 33 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för elberedskap.

Prop. 2019/20:167 Genom åtgärder för ökad robusthet i elförsörjningen som t.ex. ombyggnationer av anläggningar och kontrollrum blir anläggningarna mindre beroende av att personal avhjälpas fel på plats. Utbrottet av det nya coronaviruset har visat på ett behov av att tidigarelägga planerade insatser och av att minska personalberoendet. Anslaget bör därför ökas med 33 000 000 kronor.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 24 655 015 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* ökas med 1 020 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för drift, underhåll och bärighetsåtgärder på statliga vägar och järnvägar.

Utbrottet av det nya coronaviruset har medfört att resandet minskat kraftigt. Det har bl.a. påverkat järnvägstrafiken, som har reducerats. Den reducerade trafiken medför att Trafikverkets intäkter av banavgifter beräknas minska med 120 000 000 kronor. Intäkterna används till att finansiera järnvägsunderhåll. Trafikverket har vidare identifierat ett antal planerade projekt som har fördröjats med 400 000 000 kronor på grund av bl.a. högre anbudsbelopp och innehållsförändringar. Den minskade järnvägstrafiken har samtidigt skapat möjligheter att på ett kostnadseffektivt sätt kunna få tillgång till järnvägsanläggningen för utökade underhållsåtgärder, vilket samtidigt kan bidra positivt till sysselsättningen. Sådana utökade underhållsåtgärder beräknas kosta 200 000 000 kronor. Anslaget bör därför ökas med 720 000 000 kronor för järnvägsunderhåll.

Trafikverket har även bedömt att det finns förutsättningar för att öka vägunderhållet, vilket skulle skapa förutsättningar för att förbättra anläggningens status och samtidigt bidra positivt till sysselsättningen. En väl fungerande väginfrastruktur är viktig, inte minst för landsbygdens tillgänglighet och konkurrenskraft. Ökat vägunderhåll bör riktas till landsbygden. Anslaget bör därför ökas med 300 000 000 kronor.

Sammantaget bör därmed anslaget ökas med 1 020 000 000 kronor.

1:18 Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört på statens budget för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt anslag 1:18 *Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik* förs upp på statens budget med 3 000 000 000 kronor.

Anslaget får användas för statsbidrag till kollektivtrafik som organiseras av regionala kollektivtrafikmyndigheter, som ersättning för minskade biljettintäkter till följd av utbrottet av det nya coronaviruset. Fördelningen av ersättningen ska ske baserat på biljettintäkternas storlek i respektive region.

Skälen för regeringens förslag: Ansvaret för kollektivtrafikförsörjningen i landet fördelas på 21 regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM). Dessa organiserar regional och lokal kollektivtrafik. För att uppnå ett tillräckligt frekvent och geografiskt omfattande utbud med god kvalitet och rimliga biljettpreiser krävs att delar av kostnaden finansieras av kommuner och/eller regioner. Ungefär hälften av den svenska regionala kollektivtrafiken finansieras av verksamhetsintäkter, som främst består av biljettintäkter.

Till följd av utbrottet av det nya coronaviruset och myndigheternas rekommendationer har resandet minskat kraftigt. Trots minskad efterfrågan är det viktigt att upprätthålla ett tillräckligt utbud i trafiken för att undvika trängsel och ökad smittspridning.

För att upprätthålla ett tillräckligt utbud av kollektivtrafik föreslår regeringen att RKM ges ett riktat stöd på 3 000 000 000 kronor. En utgångspunkt för stödet är att utbudet upprätthålls i tillräcklig omfattning för att undvika trängsel och ökad smittspridning. För införandet av stödet bör ett nytt anslag tillfälligt föras upp på statens budget 2020. Mot denna bakgrund anser regeringen att anslaget 1:18 *Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik* bör föras upp på statens budget med 3 000 000 000 kronor. Anslaget bör få användas till statsbidrag till kollektivtrafik som organiseras av regionala kollektivtrafikmyndigheter, som ersättning för minskade biljettintäkter till följd av utbrottet av det nya coronaviruset. Fördelningen av ersättningen ska ske baserat på biljettintäkternas storlek i respektive region.

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 3 896 097 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* ökas med 202 800 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen en minskning av anslaget med 380 000 000 kronor för att finansiera motsvarande ökning av anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* (prop. 2019/20:99 s. 137 f.).

Utbrottet av det nya coronaviruset har visat att goda uppkopplingsmöjligheter är centrala för att samhället ska fortsätta fungera på ett acceptabelt sätt. Statens jordbruksverk har till följd av bristande prognosverktyg beslutat att omfördela medel från vissa åtgärdsbudgetar i landsbygdsprogrammet. Ytterligare medel behöver av det skälet tillföras programmet för programperioden 2014–2020 för att säkra tillgången till stöd

Prop. 2019/20:167 för utbyggnad av bredband. Anslaget bör därför ökas med 202 800 000 kronor.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

1:5 Näringslivsutveckling

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 693 022 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:5 *Näringslivsutveckling* ökas med 11 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används för näringslivsfrämjande åtgärder.

Sedan riksdagens beslut om statens budget för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 23, bet. 2019/20:MJU2, rskr. 2019/20:112) har riksdagen beslutat att minska anslaget med 100 000 000 kronor (bet. 2019/20:FiU49, rskr. 2019/20:166).

Med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset har trädgårdsnäringen och skogsnäringen svårigheter att rekrytera säsongsanställd personal till fältarbeten såsom plantering, växthusarbete och skörd. Detta beror på betydande svårigheter för säsongsarbetare från andra länder att resa till Sverige. Ytterligare medel behöver tillföras anslaget i syfte att förstärka Tillväxtverkets uppdrag att skapa enklare vägar till jobb och kompetensförsörjning i näringslivet, så att matchningen av arbetssökande till säsongsarbeten i de gröna näringarna påskyndas. Anslaget bör därför ökas med 11 000 000 kronor.

1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett anslag på 76 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda företag* ökas med 400 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:17 *Kapitalinsatser i statligt ägda företag* besluta om kapitaltillskott på högst 400 000 000 kronor till Almi Företagspartner AB.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används av regeringen, efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall, för kapitalinsatser i statligt ägda företag. Anslaget används även till utgifter för att förvärva eller bilda aktiebolag för ny eller befintlig statlig företagsverksamhet.

I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslår regeringen en ökning av anslaget med 3 325 000 000 kronor, varav 2 950 000 000 kronor avser kapitaltillskott till Almi Företagspartner AB för att förstärka bolagets kapacitet för utlåning och möta en ökad efterfrågan på finansiering (prop. 2019/20:99 s. 140).

Utbrottet av det nya coronaviruset har medfört försämrade finansieringsmöjligheter för företag med tillväxtpotential, däribland innovativa företag

med betydande immateriella värden, där lånefinansiering inte är tillräckligt. Almi Företagspartner AB tillför via dotterbolaget Almi Invest AB riskkapital till företag i hela landet. För att Almi Invest AB ska kunna möta en ökad efterfrågan på riskkapital behöver kapaciteten för sådana investeringar förstärkas. Mot denna bakgrund föreslås ytterligare ett kapitaltillskott till Almi Företagspartner AB. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 besluta om kapitaltillskott på högst 400 000 000 kronor till Almi Företagspartner AB. Kapitaltillskottet innebär att anslaget bör ökas med motsvarande belopp.

6.2 Konsekvenser för statens budget

De förslag som lämnas i denna proposition innebär att anvisade medel ökar med 23,7 miljarder kronor 2020. Ökningen hänförs i huvudsak till ersättning för höga sjuklönekostnader (10,1 miljarder kronor), sjukpenning (3,5 miljarder kronor), bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik (3,0 miljarder kronor) samt bidrag till folkhälsa och sjukvård (2,0 miljarder kronor). Utgiftsökningarna försämrar statens finansiella sparande med 23,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,5 procent av BNP, och ökar statens lånebehov med motsvarande belopp. Utgifterna beräknas även öka med 2,3 miljarder kronor 2021, 0,4 miljarder kronor 2022 och 0,3 miljarder kronor fr.o.m. 2023 till följd av förslagen i denna proposition. Statens finansiella sparande försämras och statens lånebehov ökar med motsvarande belopp.

Sammanfattning av promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av covid-19

Med anledning av den ekonomiska situation som uppstått på grund av utbrottet av sjukdomen covid-19 har många hushåll fått eller riskerar att få kraftigt sänkta disponibla inkomster. I promemorian lämnas förslag om ett tidsbegränsat tilläggsbidrag inom bostadsbidraget som omfattar barnfamiljer med låga inkomster.

Tilläggsbidraget föreslås lämnas som ett separat bidrag utanför beräkningen av det ordinära bostadsbidraget. Det innebär att bidraget inte ska beräknas utifrån en bidragsgrundande inkomst utan i stället ska betalas ut löpande med ett belopp som bestäms av en beräkningsfaktor om 25 procent av storleken på det ordinarie preliminära bostadsbidraget. Bidraget ska heller inte ingå som en del av beräkningen för det ordinarie slutliga bostadsbidraget. Tilläggsbidraget föreslås lämnas till den som tar emot särskilt bidrag för hemmavarande barn, särskilt bidrag för barn som bor växelvis eller umgängesbidrag.

Förslagen bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2020. Tilläggsbidraget till barnfamiljer är ett stöd av extraordinär karaktär och bör därför lämnas under en begränsad tidsperiod. Enligt den bedömning som görs i promemorian bör stödet lämnas fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 31 december 2020.

Lagförslagen i promemorian Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av covid-19

Prop. 2019/20:167
Bilaga 2

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Häri genom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda "Särskilda bidrag, umgängesbidrag och tilläggsbidrag till barnfamiljer",

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 §, och närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). *Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.*

95 kap.

2 §²

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, *och*

4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,

4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem, *och*

5. tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

¹ Senaste lydelse av rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2017:1123.

² Senaste lydelse 2017:1123.

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Bostadsbidraget* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. *Sådant bidrag* bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

96 kap.

1 §

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

3 a §

Den som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 3 och 4–9 §§ har också rätt till tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Sådant bidrag beräknas på grundval av bidrag till kostnader för bostad, särskilt bidrag och umgängesbidrag. Om sådana bidrag sammanlagt beräknas till ett mindre belopp än 1 200 kronor för helt år finns det dock ingen rätt till tilläggsbidrag.

97 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,

- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 §§, §§,
 - beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
 - undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.
- Prop. 2019/20:167
Bilaga 2

15 §⁴

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget *enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4* minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

23 a §

Bostadsbidrag lämnas månadsvis som tilläggsbidrag till barnfamiljer med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 för samma månad.

98 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, *och*
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
- utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, *och*
- *tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.*

⁴ Senaste lydelse 2017:1123.

Tilläggsbidrag till barnfamiljer

12 §

Bestämmelserna i 2–9 §§ gäller inte i fråga om tilläggsbidrag till barnfamiljer.

110 kap.

6 §⁵

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,

2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,

3. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,

4. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, *och*

5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

4. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket,

5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket,

och
6. bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 96 kap. 3 a §, 97 kap. 23 a § och 98 kap. 12 § ska utgå,

dels att 93 kap. 4 §, 95 kap. 2 och 4 §§, 96 kap. 1 §, 97 kap. 1 och 15 §§, 98 kap. 1 § och 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 96 kap. 3 § ska lyda "Särskilda bidrag och umgängesbidrag".

Lydelse enligt 2.1

Föreslagen lydelse

93 kap.

4 §²

En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H). <i>Bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer lämnas dock utan ansökan.</i>	Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i 104–117 kap. (avdelning H).
---	---

95 kap.

2 §³

Bostadsbidrag lämnas i form av

1. bidrag till kostnader för bostad,	
2. särskilt bidrag för hemmavarande barn,	
3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis,	3. särskilt bidrag för barn som bor växelvis, <i>och</i>
4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem,	4. umgängesbidrag till den som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

och

5. tilläggsbidrag till barnfamiljer.

Med barn som bor växelvis avses ett barn som bor varaktigt hos båda sina föräldrar som inte bor tillsammans.

¹ Senaste lydelse av

96 kap. 3 a § 2020:000

97 kap. 23 a § 2020:000

98 kap. 12 § 2020:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 § 2020:000

rubriken närmast före 96 kap. 3 a § 2020:000

² Senaste lydelse 2020:000.

³ Senaste lydelse 2020:000.

rubriken närmast före 97 kap. 23 a § 2020:000

rubriken närmast före 98 kap. 12 § 2020:000.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 1–4 betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

Bostadsbidrag enligt 2 § första stycket 5 beräknas inte på grundval av en bidragsgrundande inkomst. Sådant bidrag betalas ut löpande med ett belopp som bestäms enligt 97 kap. 23 a §.

Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

96 kap.

1 §⁵

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2–3 a §§.

Vidare finns bestämmelser om

- barnfamiljer i 4–9 §§,
- hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
- förmånstiden i 12–15 §§.

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§.

97 kap.

1 §⁶

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
- kostnader för bostad i 14 §,
- beräkning av bostadsbidrag till barnfamiljer i 15–18 och 20–23 a §§,
- beräkning av bostadsbidrag till hushåll utan barn i 24–28 §§, och
- undantag när bidragsbehov saknas i 29 §.

15 §⁷

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 a §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget enligt 95 kap. 2 § första stycket 1–4 minskas med 20

Bostadsbidrag till barnfamiljer beräknas enligt 18–23 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 150 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 75 000 kronor för var och en av dem, ska bidraget minskas med 20

⁴ Senaste lydelse 2020:000. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁵ Senaste lydelse 2020:000.

⁶ Senaste lydelse 2020:000.

⁷ Senaste lydelse 2020:000.

98 kap.

1 §⁸

I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–4 §§,
 - slutligt bostadsbidrag i 5–7 §§,
 - omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§,
 - utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§, *och*
 - *tilläggsbidrag till barnfamiljer i 12 §.*
- omprövning vid ändrade förhållanden i 8 och 9 §§, *och*
 - utbetalning till annan än den försäkrade i 10 och 11 §§.

110 kap.

6 §⁹

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall där den försäkrade på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

- 1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,
 - 2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,
 - 3. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,
 - 4. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, *och*
 - 5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket, *och*
 - 6. *bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer i 93 kap. 4 § andra stycket.*
- 4. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, *och*
 - 5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadsbidrag som avser tid före ikraftträdandet.

⁸ Senaste lydelse 2020:000.

⁹ Senaste lydelse 2020:000.

Förteckning över remissinstanserna avseende tillfälligt tilläggsbidrag inom bostadsbidraget

Efter remiss har yttranden kommit in från Boverket, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Uppsala, Hyresgästföreningen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Makalösa föräldrar, Rädda Barnen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Socialstyrelsen och Utredningen (S 2018:13) om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet (BUMS).

Därutöver har yttranden inkommit från Landsorganisationen (LO).

Följande remissinstans har inte svarat: Delegationen mot segregation (Delmos).

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 maj 2020

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsråden Baylan, Hallengren, Bolund, Shekarabi, Ygeman, Ekström, Eneroth, Nilsson, Ernkrans, Lind, Nordmark

Regeringen beslutar proposition 2019/20:167 Extra ändringsbudget för 2020 – Stöd till hälso- och sjukvården, utbildningsinsatser och andra åtgärder med anledning av coronaviruset